

PROFESNÍ SVĚT: Učitel

Mnozí absolventi všelijakých technických lyceí, ekonomických a podnikatelských oborů zjistili, že vyučit se řemeslu je lepší. Vyučený kuchař, tesař nebo zámečnick má budoucnost. Starší generace řemeslníků odchází a dorostu je málo. Řemeslo bude mít brzo opravdu zlaté dno.

Rozhovor s učitelkou Střední školy řemeslné v Jaroměři | 7

Česká církev ve světle sociologických výzkumů	19
Z hornokrupské kroniky	22
– odchod učitele a návštěva inspektora	
Střípky z dějin evangelické školy v Proseči	24
Diakonie: Rozhovor se speciální pedagožkou	32

ÚVODNÍK

3 Dobrý učitel a dobrý žák – *D. Ženatá*

TŘINÁCT

4 Z Marburku na Leuenberg – *P. Filipi*

BIBLICKÁ ÚVAHA

5 Učedník mučedník? – *Š. Grauová*

TÉMA

7 Remeslo bude mít zlaté dno. Rozhovor s J. Boreckou – *D. Ženatá*

9 Učitel v biblickém poselství – *P. Melmuk*

11 Učitelé a školy v období kolem vydání tolerančního patentu císaře Josefa II. – *E. Melmuková*

OTÁZKA NA TĚLO

13 Co máte rádi na své práci?

CÍRKEV ŽIJE

19 Česká církev ve světle sociologických výzkumů – *D. Hamplová*

23 Rok 1874 – Boj o zachování školy. Z hornokrupské farní kroniky – *D. Šorm*

25 Uzavřená kniha – *J. Stejskal*

27 Historické stopy působení Jana Blahoslava v Prostějově – *J. Dekastello*

28 Vysídlení sudetských Němců se stalo tématem prezidentské volby – *J. Kirschner*

MOJE CÍRKEV

29 Smlouva mezi státem a církvemi podepsána – *ČTK/gm*

30 Uživí církev své faráře? – *B. Hájek*

DIAKONIE

32 Nejsme jen ti, kdo rodičům všechno odkývají. Rozhovor s M. Hájkovou – *P. Hanych*

35 Diakonie pomáhá etiopským ženám – *ph*

SURSUM CORDA

36 Pán Ježíš Kristus vstal z mrtvých – *L. Moravetz*

SLOVO

38 Kohout – *L. Ridzoňová*

39 Duchovní revoluce v srdci Evropy – *J. Jüptner*

42 „Naše úča docela ujde“ – *J. Plíšková*

ÚVODNÍK

Dobrý učitel a dobrý žák

Čím to je, že na učitele, kteří nás dřeli, ale přitom byli spravedliví a přísní, rádi vzpomínáme? A čím to, že si ani skoro nevzpomeneme na jméno hodné paní učitelky, jež po nás nic nechtěla? Myslím, že to ze strany žáka vychází ze souhry zvědavosti, touhy po ocenění a chuti překonávat překážky s moudrým povzbuzováním ze strany učitele a jeho zapálením pro věc. Není náhoda, že z gymnázia s výborným kantorem na chemii a biologii se rekrutují každoročně úspěšní medicí a studenti přírodovědy.

Při pročitání tohoto čísla s tématem učitelské profese zjistíte, že tomu nebylo nikdy jinak. Ať už v židovské škole v dobách biblických, či po tolerančním patentu ve vznikajících evangelických školách. Dnes – v éře po Komenském – by se mohlo zdát, že je mnoho věcí jinak, ale jak zjistíte z rozhovoru s kantorkou Střední školy řemeslné v Jaroměři, princip je pořád stejný. Jde o vztah učitele a žáka, o důvěru a respekt, o souhru velkorysosti, vděčnosti a taktu. Dobrý učitel má dobré žáky, i když to nemusí být nutně jedničkáři.

Možná jste si milí čtenáři všimli, že po čtyřech číslech s barevnou obálkou na křídovém papíře nastala změna i u vnitřních černobílých listů. Díky pokroku v technologiích a vstřícnému přístupu tiskárny Opus v. d. i. můžeme za stejnou cenu tisknout mnohem kvalitněji. Dosáhli jsme kontrastnějšího a ostřejšího tisku písma, rovněž kvalita tisku fotografií se rapidně zvýšila. Papír, který používáme, není bělen chlórem a splňuje evropské normy. Jedním z kritérií při výběru tiskárny je také to, že zaměstnává lidi se změněnou pracovní schopností. I tím pomáháme. S odpovědnými pracovníky v tiskárně průběžně konzultujeme všechny kroky a doufáme, že i vy čtenáři Českého bratra posun k vyšší kvalitě oceníte.

Inspirativní čtení přeje

Daniela Ženatá

7. synod Leuenberského společenství 2012

Z Marburku na Leuenberg

K 40. výročí podpisu Leuenberské konkordie

V říjnu roku 1529 se v Marburku sešli zástupci německého (Luther) a švýcarského (Zwingli) křídla evropské reformace k poradě o společném učení a společném postupu. Schůzku inicioval lankrabě Filip Hesenský. Trvala tři dny a měla na pořadu patnáct sporných otázek. Shody bylo dosaženo ve čtrnácti z nich, nad patnáctou se obě strany zdvořile rozešly v nesouhlasu. Týkala se pojetí večeře Páně. A nadále už v této otázce (a v některých dalších) půjdou oba reformační směry svou cestou.

V březnu roku 1973 se ve švýcarském konferenčním středisku Leuenberg setkali zástupci evropských reformačních církví, aby podepsali dohodu (konkordii), jež tento neblahý vývoj měla ukončit. Tentokrát nebyl iniciátorem žádný lankrabě ani jiný politik, nýbrž změněné duchovní klima, které jednotu církví učinilo nepřeslechnutelnou výzvou. Marburské porady trvaly tři dny. Leuenberská konkordie byla připravována skoro dvacet let v poradách na různých úrovních.

Metoda, které bylo užito, vešla do dějin ekumenických snah jako „leuenberský model“. Spočívá v tom, že se usiluje o shodu v podstatném jádru věci. Tou je podle Konkordie „pochopení evangelia“. Což je dostatečné. Ostatní rozdíly (ve věcech „služebných“ a „případných“) mohou přetrvávat, aniž tím je narušeno plně

společenství církví, jež bylo podpisem Konkordie 16. března 1973 vyhlášeno. Společenství církví neznamená jejich splynutí v nový církevní útvar. Znamená, že zúčastněné církve se navzájem plně uznávají; toto uznání znamená společenství kazatelny a stolu Páně, ale také uznání práva na odlišnosti v konfesní orientaci, církevním řádu a dalších věcech. Dnes ke společenství (oficiálním názvem Společenství evangelických církví v Evropě) patří přes stovku církví reformovaných, luterských, unionovaných a nověji také církve metodistické, Jednota bratrská a Československá církev husitská; baptisté sice svůj souhlas s Konkordií formálně nevyjádřili, ale spolupráce s nimi je těsná.

V roce 1973 bylo společenství zatím jen vyhlášeno. Následující čtyři desetiletí provází snaha o jeho konkrétní realizaci mnoha různými způsoby. Objevil se i návrh, aby se zúčastněné církve sešly na společném synodu. Zatím tento návrh nebyl uskutečněn. S jednou výjimkou – tou je synod „leuenberských“ církví v České republice. Koná se ve dvouletých intervalech od roku 2000 a účastní se ho po čtyřech zástupcích pěti církví: Církve bratrské, Církve československé husitské, Českobratrské církve evangelické, Evangelické církve metodistické, Slezské evangelické církve a. v.

Pavel Filipi

Učedník mučedník?

„Nebudeš utlačovat hosta; víte přece, jak bývá hostu v duši, neboť jste byli hosty v egyptské zemi.“ (Ex 23,9)

Druhá kniha Mojžíšova vychází ze zkušenosti, kterou většina z nás patrně nemá. Nepočítáme-li turistické výlety, byli jsme hosty v cizí zemi spíš málokdy, a to ještě obvykle zajištěni stipendiem či jiným finančním obnosem. Možná i proto je vztah naší společnosti k lidem, kteří jsou jiní než my, spíše vlašný. Na rozdíl od starověkých Hebrejů jsme to nezažili na vlastní kůži.

Hosty v našem světě nemusí být ovšem jen lidé jiné národnosti. Mnohaleté úsilí, aby se vřadily do prostředí, v němž se zprvu těžko orientují, vynakládají i děti. Mnohdy musí potlačit část své osobnosti, aby byly přijaty a oceněny, a to i svou vlastní rodinou. Také v případě dětí se mluví o osamělosti ve světě jinak myslících (*Alenka v říši divů* nejspíš nebude tak legrační čtení, jak se mívá za to).

O učitelské práci, jíž je věnováno toto číslo *Českého bratra*, nám Bible mnoho neříká – učitelé se zde mívají obvykle zákoníci, rabíni či vykladači rodícího se křesťanského učení. Pokud se k Bibli obracíme, abychom v ní jako učitelé našli nějaké vodítko, může nám právě představa hostitele a hosta výborně posloužit. Nevyučujeme snad předměty, v kterých se sami cítíme „doma“, zatímco pro naše žáky či studenty jsou „španělskou vesnicí“?

Učitele a žáka – podobně jako hostitele a hosta – pojí vztah. A to je vždycky riskantní. Zveme-li žáka k sobě „domů“, musíme počítat s tím, že se naše hájemství může pokusit zplenit. Tak jako učitelé ve filmu *Vratné lahve*, může se i nám stát, že hostu báseň, kterou mu se srdcem na dlani chceme představit, bude k smíchu. Riskuje ale i student-host. Vydává

se do neznámého terénu, a pokud se dopustí chyby, může být učitelem-hostitelem snadno zesměšňován, potahován, zneuctěn.

Ten, kdo vládne určitým věděním, mívá totiž stejně jako ten, který má někde občanská práva, také určitou moc. Škola, ani škola sebevícе chápaná jako hra, nikdy nebude demokratická instituce, v níž by se třeba hlasováním rozhodovalo o tom, co se bude učit a co ne, jestli se správně píše myš, nebo miž. Kde ale existuje moc, tam je také vždycky třeba zajistit, aby ten, kdo ji nemá, nebyl zcela bezmocný: „Nebudeš utlačovat hosta.“ A tady bez výjimky platí i pokračování biblického citátu: bývaly totiž doby, kdy jsme byli sami hosty, kdy jsme nevěděli, neuměli, nechápali. Víme přece, jak bývá žákovi v duši. Mnohá školní křivda pálí dodnes.

Žák a učitel ovšem jedou na stejné lodi. Pěkně to vyjadřuje francouzština, která má pro obojí stejné slovo: *hôte*. Ne že by tu byly dvě stejné role. Ale má-li výsledek k něčemu vypadat, jsou obě role v křehké rovnováze. Hosta nesvlékáme do naha, abychom všem demonstrovali jeho zranitelnost, a hostiteli zase neležeme do ložnice, abychom se přesvědčili, zda má nad celým svým příbytkem stejně suverénní vládu. Být dobrý žák (a host) je stejné umění, jako být dobrý učitel (a hostitel). Je to umění vzájemnosti, souhra vděčnosti a velkorysosti, důvěry a taktu. Mezi oběma je životodárný odstup, jemuž se říká zdvořilost. Model trochu starožitný, ale pořád dobrý.

Sárka Grauová

presbyterka jarovského sboru

TÉMA – UČITEL

Modlitba

Pane Ježíši Kriste, Rabbuni, Učiteli,

Ty jsi nám zjevil tajemství,
skryté i andělům.

Ty jsi nám kázal, že učeň není nad mistra,
jen je-li zcela vyučen.

Zjednej tedy úctu všem,
kteří učí věcem potřebným,
ti, kteří hledají poznání,
ať se v radosti podřizují těm,
kdo jim dávají duchovní stravu.

Aby tma bludů ustoupila
a celou zemi naplnila Tvá sláva.
Amen

*modlitba Tomáše Pavelky
obraz Lydie Férové*

Řemeslo bude mít zlaté dno

Angličtina ve stínu životní moudrosti

Jarmila Borecká (1958) měla klikatou cestu ke vzdělání. Vytoužené překladatelství několikrát nevyšlo, o učitelské angličtině zpočátku ani neuvažovala, protože se domnívala, že by ji, dceru z evangelické rodiny, stejně učit nenechali. Jednou se náhodou přes kamarádku dozvěděla, že k dálkovému studiu ještě berou, tak se přihlásila. Při práci v knihovně vystudovala dálkově angličtinu a češtinu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Dnes učí učně na odborném učilišti, studenty pedagogické fakulty a dospělé v jazykové škole. Je vdaná a má čtyři odrůstající děti.

Jaké to bylo studovat za socialismu angličtinu, když člověk věděl, že ho stejně do anglicky mluvící země nepustí?

Byl to můj zájem a říkala jsem si, že chci angličtinu studovat, i kdybych ji nikdy neměla používat v praxi. Pracovala jsem v knihovně a byla smířená s tím, že tam budu pracovat pořád a angličtinu budu mít jako koníčka. Po revoluci bylo najednou všechno jinak. O angličtinu začal být obrovský zájem, chtěl se ji učit každý. Nebýt revoluce, možná bych v té knihovně ještě byla.

Revoluce tě zastihla na mateřské dovolené?

Ano. Byla jsem s dětmi doma celkem dvanáct let, mezitím jsme se přestěhovali na vesnici, do Semonic. Bydlíme v bývalé evangelické škole vedle kostela a fary. A když jsem se po mateřské ohlížela po práci, potřebovali zrovna učitele angličtiny na středním odborném učilišti v sousední Jaroměři, a tak jsem tam nastoupila.

Jaké obory na učilišti v Jaroměři jsou?

Teď jsme střední škola řemeslná a máme obory: tesař, truhlář, kovář, podkovář a umělecký

kovář, keramik. Skoro samí kluci. Já jsem třídní učitelka tesařů.

Kdysi jsem bývala také třídní tesařů. Pokud měli zájem o řemeslo, třeba když měli tátu tesaře, byli to bezvadní kluci a pracanti. Máš také takovou zkušenost?

Ano, mám. Ve třídě mám například žáka, který pomáhá v jedné firmě na stavbu roubenek. Je už starší, vyučil se truhlářem a teď dělá další obor. A chce jít ještě na nástavbu a udělat si maturitu. Občas potřebuje na čtvrtek a pátek uvolnit, protože musí pracovat na stavbě roubenky. Tak co s ním? Omluvím mu to, protože vím, že se tam naučí víc než ve školní lavici. A takových kluků je ve třídě několik. Jsou fajn. Samozřejmě občas se vyskytne i nějaký ten problémový žák, ale to je ve všech školách.

Dostaneš se i k češtině?

Ano. Po revoluci jsem učila skoro výhradně angličtinu. Jak teď klesá počet žáků, mám to s češtinou tak půl na půl.

Jak s uční vycházíš?

Já myslím, že docela dobře. Mám podobně staré děti, tak se asi dokážu do žáků vcítit. Jednoho učně máme i doma, tak vím, která bije. Jak se takový kluk chová a jaký má přístup ke škole. Vyrostla jsem mezi lidmi pracujícími v zemědělství a myslím si, že rozumím lidem, kteří pracují rukama.

Děti je čím dál méně, kdo má aspoň trojky, jde na střední školu.

Je o učební obory vůbec zájem?

Myslím, že zájem o řemeslo je. Pořád je ještě dost dětí, které na středních školách neobstojí. Druhým proudem zájemců jsou středoškoláci a i vysokoškoláci, kteří zůstanou bez práce, a než by šli na pracák, jdou se raději vy- ►

učit řemeslu. Nemusí už chodit na všeobecné předměty, ty už mají splněny, a chodí jen na odborné předměty a na praxi. To je trend, který se mi zdá docela dobrý. Ti kluci najdou pak mnohem lépe uplatnění.

Je to dobré řešení do budoucnosti?

Myslím, že ano. Mnozí absolventi všelijakých technických lyceí, ekonomických a podnikatelských oborů zjistili, že vyučit se řemeslu je lepší. Vyučený kuchař, tesař nebo zámečník má budoucnost. Starší generace řemeslníků odchází a dorostu je málo. Řemeslo bude mít brzo opravdu zlaté dno.

Snad na to přišli už i někteří rodiče, kteří mají u svého dítěte za jediný cíl maturitu. Inteligentní a šikovný řemeslník je přítom pro své okolí pozhěním.

Přesně tak. Doufám, že tímto směrem se bude vývoj učňovského školství ubírat. I mnoho problémových dětí najednou při řemesle vykvete. Přestanou být důležitá tvrdá a měkká i a někdo ocení, že je dítě šikovné a poradí si s prací.

Učíš také na univerzitě. Jaké je to tam?

Mám menší úvazek na katedře angličtiny Pedagogické fakulty Univerzity v Hradci Králové. Studenti angličtiny mají různé předměty - literaturu, fonetiku, dějiny a další, a také praktický jazyk. Je v tom anglická gramatika, cvičení a konverzace k tématům běžného života. To učím já.

Tam je asi dost jiné prostředí než na učilišti, ne?

Ano. Na učilišti je to jiná práce. Kdo to zažil, ví, o čem mluvím. Kluci se sice většinou zajímají o řemeslo, ale všeobecné předměty včetně cizího jazyka je moc nebaví a učit se je nechťejí. Člověk je nutí k učení a někdy je taky vychovává, k tomu kontroluje, jestli jsou přezutí, jestli se neperou, nehází věci po zemi. Pak přijdu na pedagogickou fakultu a tam jsou všichni hodní, kultivovaní, motivovaní, učit se chtějí. Ráno mám hodiny na učilišti, odpoledne a k večeru jezdím za vysokoškoláky do Hradce. Práce s nimi - to je podvečerní balzám na duši.

A co jazykovka?

To je zase úplně něco jiného. Většinou starší lidé z různých oborů, kteří potřebují vylepšit angličtinu. Jsou milí, mají motivaci, mají toho většinou hodně, stojí je to spoustu námahy. Všechny skupiny mám ráda, ale tento typ výuky mě baví asi nejvíc.

Je známo, že mezi evangelíky moc učňovské mládeže není. Čím to může být?

Taky o tom často přemýšlím. Asi je to moc intelektuální prostředí. Dřív tvořily evangelické sbory na venkově hlavně zemědělské rodiny, ale dnes to už neplatí.

Angažuješ se pro děti a mládež i jinak. Co je Milíčův dům v Jaroměři a jakou činnost vyvíjí?

Milíčův dům je středisko Diakonie ČCE, které vytváří preventivní programy pro školáky. Spolupracuje se všemi jaromeřskými školami, mezi nimi i s naší střední školou řemeslnou. Loni na podzim jsme měli hezkou oslavu 20. výročí založení střediska.

Jsi členkou osadního výboru v Semonících. Co to je?

Semonice patří pod Jaroměř, jsme osada (i když ne indiánská). Není zde starosta, ale pro blaho obce pracuje takové malé zastupitelstvo, které se jmenuje osadní výbor.

Jsi ve staršovstvu semonického sboru, jsi předsedkyní představenstva Milíčova domu v Jaroměři, členkou osadního výboru, máš velkou rodinu. Jak to jde všechno dohromady?

Já nevím. Musí to jít, no. Na učitelském povolání se mi líbí určitá volnost a právě to, že je možné dělat ještě něco dalšího. Velkou výhodou jsou

třeba prázdniny. Ve školním roce sice neexistuje možnost někam jet nebo se uvolnit, ale prázdniny jsou fajn. Léta jsem jezdila vařit dětem na tábor. A ještě jedna věc: kantor je pořád mezi mladými. A to se mi líbí.

Rozhodně to nevypadá, že bys patřila k otráveným učitelkám, kterým jde jen o zvýšení platu.

Já jsem prostě ráda mezi lidmi a díky jim vidím smysluplnost své práce.

Ptala se Daniela Ženatá

Z POHLEDU BIBLISTY

Učitel v biblickém poselství

Povolání učitele je zmiňováno v různých biblických knihách. Asi nikoho příliš nepřekvapí, že vlastně prvními „učiteli“ v době Starého zákona byli rodiče a že moudrost (respekt k Bohu) a učení (dovednost) byly předávány z generace na generaci. Rodiče se přitom vzájemně doplňovali – matka měla upozorňovat na základní mravně-náboženské požadavky, otec zase připomínal Boží skutky a vysvětloval například obsah výročních náboženských slavností. Důraz byl kladen na zapamatování konkrétních zásad, ze kterých nejprve monolatrstická (uctívání jednoho Boha v situaci, kdy existovalo mnohobožství), později monoteistická společnost vycházela. Podstatná úloha náležela ve starozákonní době kněžím, kteří původně učili druhé číst i psát. Postupně, zvláště se vznikem synagog, se tato základní znalost dále rozšiřovala a je zajímavé, že pojmenování škola označuje právě synagogu. Protože u lidu Staré smlouvy šlo předně o znalost Zákona, jsou učitelé často

nazýváni učiteli Zákona (např. Ezdráš). Kromě toho se Starý zákon zmiňuje také o lidech, nadaných zvláštní moudrostí, kterou se tito snažili předávat dalším. Své žáky nazývali syny a učení slovy moudrých (srov. starozá-

K pevné organizaci školní docházky došlo v židovstvu až v 1. století. V každé větší obci se vyučování měly účastnit děti od šesti až sedmi let.

konní kniha Přísloví). Základem bylo přitom přesvědčení, že respekt k Hospodinu je počátkem opravdové moudrosti. Je dobré si uvědomit, že za prorockou zvěstí ve Starém zákonu smí člověk spatřovat jedinečnou učitelskou roli (učí člověka rozumět Zákonu a domýšlet to v praktickém životě).

Škola

Myšlenka zřít povinné školy se zrodila v Judsku až v době helénistické, a to na základě ►

střetu s řeckou kulturou. Je ovšem známo, že již v tzv. poexilní době (tedy od konce 6. století př. Kr.) se dokonce i v židovské diaspoře měl každý muž naučit číst, aby se mohl učit poznávat zákon (tóru). K pevné organizaci školní docházky však došlo dle babylónského talmudu v židovstvu až v 1. století. V každé větší obci se vyučování měly účastnit děti od šesti až sedmi let, obvykle měl učitel na starosti 20 až 25 chlapců (dívky zpravidla tímto způsobem vyučovány nebyly). Děti přitom sedávaly na zemi v půlkruhu před učite-

lem. Učilo se globální metodou – nejprve si žáci osvojili písmena, poté celá slova, která kreslili na střepiny hrnců (ostraka) a potom na destičky potažené voskem. Šlo přitom o metodu otázek a odpovědí, používaly se obrazy, podobenství, i vyprávění.

Řemesla

Důraz byl kladen i na vyučování řemeslům. Kolovalo prý přísloví, že „kdo neučí svého syna řemeslu, dělá z něho zloděje“. Je zajímavé, že

tento židovský důraz (např. Ježíš se učil tesařem a apoštol Pavel výrobcem stanů) by mohl být znovu uchopen i dnes, kdy se na význam řemesel pozapomíná.

Vyšší vzdělání

Kromě učitele na „obecné“ škole působil na „vyšší“ škole zákoník, který připravoval k odbornému studiu budoucí znalce zákona. Známa byla například studovna (hebr. *beit midraš*), z níž se stávala jakási akademie své doby. I evangelijní zprávy o Ježíši Nazaretském přibližují úlohu učitele – vykladače zákona (srov. L 4, 15nn). Po přečtení příslušného oddílu Písma se učitel posadil, tento oddíl pak vykládal a rozvíjel, případně aktualizoval. V tomto smyslu postupovali i první křesťané z Židů, například apoštol Pavel, který čerpal poznání u učitele Zákona Gamaliela.

Nový zákon používá i obraty známé z (původně řeckých) gymnasií, která navštěvovali mladí muži zhruba od šestnácti let. V křesťanské výchově však nemá jít o prvořadou touhu vyniknout, jako tomu bylo při výuce ve sportu, vědění a umění na tehdejších gymnasiích.

Učitel – uznávaný nositel moudrosti

Z Nového zákona je zřejmé, že právě učitelská úloha je vnímána velmi silně, například učitelé jsou uváděni hned za apoštoly a proroky jako nositelé zvláštního úkolu ve sborovém obecnství (srov. 1 K 12,28n). Měli přitom svým způsobem navazovat na „moudré“ a proroky z období Starého zákona. Navíc oproti nim zdůrazňovali úlohu Ježíše Nazaretského jako toho, který na tomto světě v úloze Mesiáše jedinečným a neopakovatelným způsobem zjevil Boží vůli. Někdy se stávalo, že musel apoštol či kazatel působit současně také jako učitel (srov. 1 Tm 2,7).

Důležitým podnětem pro poslání učitele, tak jak ho vnímá biblické poselství, je solidní předávání vědomostí včetně potřebného základu, tj. hledání a nalézání Pravdy (jako křesťané ji hledáme především za životním příběhem Ježíše Krista), kterou sami nevlastníme, která je nad námi.

Petr Melmuk

*autor je farář v Telči a učitel bibličky
na Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy*

Učitelé a školy v období kolem vydání tolerančního patentu císaře Josefa II.

Nadpis zahrnuje záměrně dvojitou skutečnost: praxi vzdělávání v předtolerančním obecnství skrytých evangelíků, přetrvávající až do přelomu v letech 1783–1784, a život nově vznikajících oficiálních škol tolerančních sborů.

Před tolerančním patentem

V prvním případě možná překvapivě zjišťujeme, že šlo v podstatě o zvláštní svébytný systém soustavného vzdělávání, řízený samozřejmě ne centrálně, ale v rámci větších či menších regionálních celků. Tento systém nejenom mohl doplňovat, případně nahrazovat povinné školní trivium (čtení, psaní, počítání), ale zejména rozvíjet a dle potřeby korigovat také výuku katechismu.

Základem vzdělávání byly samozřejmě knihy, a to především Bible a kancionály. Děti učili zpravidla jejich rodiče a prarodiče. Známa je například skutečnost, že si otec z evangelické diaspory vypůjčil kancionál pro výuku své dvanáctileté dcery. Tuto praxi připomínají mj. i výpovědi evangelíků při tzv. slavnostních přihláškách v roce 1782, například: „...vím to, co mě otec naučil a co jsem pochopil z knih a modliteb“ (Karel Odpovídal z Horních Vilémovic); „...rodiče mně zanechali knihy, v kterých jsem četl a se cvičil“ (Martin Nádvorník z Petroupimi).

Důkladnější vzdělávání dospívajících a dospělých bylo prací písmáckých vůdců, mužů i žen. Pokud byl rodič současně i písmáckým vůdcem, obojí činnost splývala, jak vyplývá ze slov rozsudku jednoho z „kacířských“ procesů: „...konala zakázaná shromáždění a vyučovala Pavla, Kateřinu a Justinu v tomto duchu a zavedení těchto dětí je nutno přičíst k tíži jí a otčimu“ (Voršila Koubová z Radlic).

Při vyhlášení tolerančního patentu zde tedy bylo něco, s čím se oficiálně vůbec nepočítalo: evangelické základní i vyšší vzdělávání v mateřském jazyce. Nebylo to trpné učení hotovým

pravdám, ale předávání vlastního proboujového poznání, které nebránilo rozvoji svobodného pohledu těch, kterým bylo poskytováno.

Po vydání tolerančního patentu

Zákonná ustanovení tolerančního patentu postavila nově ustavené sbory do zcela jiné situace. Možnost udržovat vlastní oficiální školu a platit učitele byla zpravidla nad síly sborů. Ty si totiž bez pomoci tzv. patronů musely samy hradit všechny své výdaje včetně platu pastora a stavby modlitebny. Toleranční evangelici v podstatě nutnost zřízení takové školy naléhavě nepocítovali. Dosavadní praxe by jim byla nepochybně dostačovala; vždyť písmáci uměli číst, psát a počítat nejméně tak dobře jako mnozí vysloužilí vojáci a jim podobní učitelé, jak je znali ve svém okolí! To by

„...vím to, co mě otec naučil a co jsem pochopil z knih a modliteb.“

ovšem muselo existovat něco takového jako dnešní soukromé školy, v tomto případě sborové. O tom však nemohlo být tenkrát ani řeči.

Proto se větší a soustředěnější sbory postupně odhodlávaly i k dalšímu tíživému závazku. Do konce 18. století začaly pracovat více než tři desítky reformovaných (helvetských) škol, deset luterských a jedna společná pro obě vyznání na Vsetíně. Učitelé na těchto školách (velmi bídě placení, ubytovaní zpravidla přímo ve skromném školním stavení) byli, především v první době a pokud šlo o luterské sbory, bohoslovci z Uher. V reformované církvi (a zakrátko pak i v luterské) se brzy začali objevovat také učitelé z vlastních řad. Někteří, jako Tomáš Juren ve Veselí, už měli dokonce praxi z předtoleranční doby, jiní museli teprve podle předpisu složit zkoušku na tzv. normální škole.

Nebylo to vždycky jednoduché, jak svědčí příběh z Moravče. Pastor Jan Szalatnay vzpomíná ve svých *Pamětech*, jak ho navštívil

Bývalá evangelická škola v Hodslavicích, rodný dům Františka Palackého

tehdy dvaatřicetiletý Josef Šimanovský ze vsi Svěpravice, někdejší kočí červenořečického děkana. Mladý muž se přihlásil k tolerované církvi a přál si stát se v Moravči učitelem. Szalatnay mu doporučil, aby si opatřil osvědčení z tzv. normální školy v Praze. Když si Šimanovský zašel do Červené Řečice vyžádat od ředitele panství svolení a povolení na cestu, dostal nejprve deset ran a teprve potom příslušné potvrzení. Po skončení předepsaných zkoušek se do Moravče vrátil a dlouhá léta tam působil.

Jiného rázu je líčení situace školy v Krouně, jak to zaznamenal Karel Anderle ve své knížce *Z roboty ducha ke svobodě*: „Sbírka na stavbu školy vynesla již roku 1789 sedmdesát zlatých. Z Rychmburku přinesl muškétýr od panství 15 zlatých. Postavil ji tesařský mistr Jan Brdíčko. Byla to dřevěná chalupa, která stála na místě č. 175. Byla v ní malá učirna s malými okny a byt pro učitele o jedné místnosti s černou kuchyní pod komínem. Ve třídě byl sklep, přikrytý prkny, která líčivali žáci na ty mladší. Kolem stavení byla malá zahrádka a dvoreček s vysokým košatým kaštanem. Byl tam také chlév pro dobytek. Škola byla původně vystavěna pro 112 dětí, ale bývalo jich tam mnohem víc a nelze pochopit, jak se tam směstnaly. Učirna byla vysoká 7 stop, tmavá a těsná. Měla jen 360 čtverečních stop plochy, ale v roce 1875 tam bylo 136 dětí. Sedávaly v lavicích jednoduchých, které byly po celé šířce třídy. Kratší lavice byly též za kamny. Kdo se nevešel do lavice, seděl na peci

nebo na zemi, a kde se dalo. Do školy chodily děti z Krouny, Oldřiše a některé také z Otradova, ovšem jen v zimě. Vyučování začalo teprve tehdy, až napadl sníh, a trvalo do vizitace, která bývala v červnu. Když se začalo pást, učilo se v jedné frekvenci od 11 hodin do tří odpoledne. Školní povinnost trvala od šesti do dvanácti let. V zimě v neděli odpoledne bývala opakovací hodina ze všech předmětů pro „opakovanty“ od dvanácti do patnácti let. Tito neplatili sobotálesu.“

K čemu přispěly evangelické školy

Školy se i za těchto nesnadných podmínek staly pevnou součástí svých sborů. Tam, kde existovaly, kromě svého nejvlastnějšího poslání také velmi platně pomáhaly sborům překonávat vynucenou izolovanost evangeliků ve veřejném životě.

Návaznost obou etap vzdělávání v období kolem vydání tolerančního patentu může vhodně ozřejmit například skutečný příběh z jihu Českomoravské vrchoviny („Vysočiny“). Pavel, syn již výše zmíněné Voršily Koubové (její rodové kořeny sahají hluboko do 17. století), se stal členem prvního oficiálního staršovstva ve Velké Lhotě u Dačic. Jeho syn Jiří, Voršilin vnuk, působil potom jako první učitel reformované školy tamtéž.

Eva Melmuková

autorka je teoložka a historička, zabývající se zejména českými dějinami 17. a 18. století a historií náboženských menšin

Co máte rádi na své práci?

František Šubert, ředitel vesnické školy

Snad to, že mohu být před dětmi sám sebou. Jelikož je to práce s dětmi, je to dobrá možnost seberealizace. A jako třetí klad této práce vidím to, že děti mají dost energie, aby ji do dávaly i mně, na rozdíl od dospělých, kteří ji většinou z člověka vysávají.

Pavla Bělíková, učitelka druhého stupně základní školy

Ten pocit, když vidím, že děti látku pochopily a že to k něčemu bylo. To je jako, když se ve tmě najednou rozsvítí.

Jarmila Borecká, učitelka střední školy řemeslné

Na práci učitelky mám ráda neustálý kontakt se světem mladé generace, těší mne, když se mi po letech přihlásí bývalí žáci a vzpomínají v dobrém. Líbí se mi, když se daří vyučovat s humorem a dobrou náladou. Také se mi na kantorském povolání líbí, že i učitel se pořád musí učit a tím pádem objevuje nové poznatky.

Eva Ježíková, učitelka základní umělecké školy

Jsem sbormistryně dětských pěveckých sborů. Na své práci mám ráda, že společně tvoříme něco, co nakonec dělá radost nám všem.

Edita Woideová, ředitelka vesnické malotřídky

Co mě první napadne? – téměř každodenně rozzářené dětské oči, které mi už při ranním pozdravu hlásají – jsme tu rádi, je nám tu dobře a chceme všechno vědět. Ne každé dítě má shůry dáno, nevyrůstají ve stejných podmínkách, ale u nás ve škole tyto rozdíly děti neřeší. Ony vědí, kdo umí a kdo ne. Vzájemně si pomáhají, nevysmívají se jeden druhému, nezlobí, nepeprou se a já je za to chválím. Nahlas a často.

Nikdy toho nezneužívají. Mám radost, stejnou jako oni, když se jim něco povede, když mohu rozdat jedničky nebo chválit. Tak tohle a nejen to mám na své práci opravdu ráda, jsem za to vděčná a mohu s klidem říci, že mě moje práce naplňuje a baví.

Tereza Hosová, asistentka pedagoga u dívky s Aspergerovým syndromem

Smysluplnost; možnost pomáhat a podporovat tam, kde je to skutečně potřeba, a o to větší radost ze společných úspěchů; a hlavně radost ze zjištění, kolik mě toho vlastně naučila Martička.

Jitka Jarošová, ředitelka vyšší odborné školy, učitelka matematiky

Učím matematiku – předmět, který dnes většina žáků nesnáší nebo z něho má posvátnou hrůzu. Souhlasím s názory, že žáci přicházejí na střední školy stále hůř připraveni. Věřím výsledkům mezinárodního výzkumu, že čeští žáci nechodí do školy rádi. Přesto však jsem ráda učitelkou a baví mě to. Těší mě vidět ve tváři studentů, že něco nového pochopili a mají z toho radost, a slyšet od nich, že je to všechno vlastně tak jednoduché. Baví mě přemýšlet neustále nad tím, jak něco vyjádřit a vysvětlit. S radostí bojuji s mýtem, že matematika je strašák, a přesvědčuji i ty nejzatvrzelejší žáky, že se lze ji opravdu naučit.

DaZ

SYNODNÍ RADA

Na zasedáních 22. 1. a 5. 2. projednala synodní rada 78 titulů. Z nich vybíráme:

Sbory a pracovníci

Synodní rada ČCE si váží ochoty sestry Jaroslavy Michnové i nadále dle potřeby sloužit v církvi, souhlasí proto se zachováním způsobilosti k ordinované službě kazatelky ČCE.

SR souhlasila s udělením tříměsíčního studijního volna bratru faráři Pavlu Klineckému, který se v něm bude věnovat zpracování tématu „Praktická spiritualita křesťanství i jiných náboženství v pohledu psychologie náboženství“. Vzala na vědomí rezignaci Filipa Šimonovského na členství v komisi pro celoživotní vzdělávání kazatelů. Jmenovala Lýdii Mamulovou koordinátorkou supervize ČCE. Vzala na vědomí zprávu o průběhu zkoušky Drahomíry Pešlové a udělila jí osvědčení o způsobilosti k ordinované službě presbyterky.

Fakulta a bohoslovci

Na vědomí vzala SR zprávu o vykonané praxi studentky ETF UK Petry Náhlovské ve sboru v Letohradě. Souhlasila se zapsáním studenta 2. ročníku ETF UK Jana Mikschika mezi zájemce o práci v církvi.

Správa církve

3. zasedání 33. synodu ČCE proběhne 30. 5.–2. 6. 2013.

Po konventu Chrudimského seniorátu potvrdila SR volbu seniorátního kurátora Milana Chyby a volbu 1. náhradníka z řad laiků Jaromíra Drdy. Po konventu Západočeského seniorátu potvrdila volbu Boba Helelia Ogoly prvním náhradníkem seniorátního výboru z řad kazatelů. Po konventu Pražského seniorátu potvrdila volbu 2. náměstka seniora Tomáše Trusiny a 1. náhradníka z řad laiků Pavola Bargára. Konvent

Brněnského seniorátu zvolil Kateřinu Rybárikovou seniorátní jáhenkou na 0,3 úvazku.

SR vzala na vědomí zprávy ze zasedání seniorátních výborů Ústeckého (3x), Jihočeského, Poličského, Poděbradského, Pražského (3x) a Východomoravského seniorátu.

Rovněž na vědomí vzala SR zprávy z vizitací příslušných seniorátních výborů v německy mluvícím sboru v Praze a ve sborech v Písku, Litoměřicích, Žatci, Zlíně, Hradci Králové, ve Veselí, v Praze-Vinohradech a Praze-Žižkově II.

Seniorátní výbor Ústeckého seniorátu informoval o jmenování správní komise ve farním sboru v Žatci ve složení Tomáš Pavelka – předseda, Petr Hubáček – místopředseda, Ivo Valášek, Jiří Hlinka a Jiří Bureš. Důvodem je neřádná volba staršovstva a vypršení doby povolání faráře.

Výchova

Na vědomí vzala SR rezignaci Jaromíra Čaška na práci v poradním odboru pro práci s dětmi a jmenovala do něho Alenu Tkadlečkovou.

Na jaře v roce 2012 byla vydána příručka pro konfirmandy *Dvakrát měř, jednou věř*. Náklad byl 1200 ks, v současnosti je většina prodána a uvažuje se o dotisku. Dosud nebyla příručka nabídnuta jiným církvím ani nakladatelstvím a obecně se nepropagovala mimo ČCE. Dle průzkumu českého trhu je dílo ojedinělé, lze doufat, že dotisk najde své uplatnění.

Mládež

SR souhlasila s obsazením místa samostatného referenta oddělení mládeže na 0,75 úvazku na dobu určitou do 11. 10. 2013. Synod pravděpodobně povolá celocírkevního faráře pro mládež, ale oddělení mládeže potřebuje posílit hlavně v období přípravy i vyúčtování letních aktivit a podzimního sjezdu mládeže.

Zahraniční sbory

Synodní rada vzala na vědomí zprávu potulného kazatele Petra Brodského za druhé pololetí 2012 o jeho zahraničních cestách a schválila plán výjezdů na první pololetí 2013. Souhlasila s udělením medaile vděčnosti kazatelce sboru ve Veselýnivce Marii Provaníkové k jejím 70. narozeninám.

SR uvolnila z fondu sociální a charitativní pomoci 2000 eur jako pomoc sboru v Peregu Mare na odstranění škod po zasažení kostela tornádem.

Rekreační střediska

SR jmenovala programovou pracovníci pro rekreační střediska Kláru Černou členkou kuratorií středisek Běleč nad Orlicí, Chotěboř a Herlíkovice.

Ekumena

SR jmenovala Jana Růžičku, Abigail Rejchrtovou a Jana Kupku členy komise pro Kubu. SR souhlasila s vysláním Daniely Ženatě na stáž do časopisu *Evangelisches Gemeindeblatt in Württemberg* začátkem dubna. Delegovala jako referenta na konferenci o pravicových stranách a pravicovém hnutí v Evropě v dubnu v Bonnu Mikuláše Vymětala. Delegovala Romana Mazura na Ekumenický studijní kurz v Josefstalu v červnu a Gerharda Frey-Reininghause na Setkání evropských představitelů členských církví Světového luterského svazu v září ve Finsku. Souhlasila s doporučením Evy Balcarové na stipendium saské církve pro studium v Moritzburgu.

Koordinátorkou pro Noc kostelů 2013 se pro oblast Prahy stala Lenka Ridzoňová. Na celocírkevní úrovni zůstává koordinátorkou Daniela Hamrová.

Letos zve ČCE na synod zahraniční hosty z oblastí, s nimiž komunikuje v angličtině. SR souhlasí s pozváním hostů ze zahraničí dle předloženého seznamu.

Diakonie

Synodní rada vyhlásila ve sborech ČCE dobrovolnou sbírku ve prospěch vdov a sirotků v Etiopii.

DaZ

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Autopůst

Blížící se postní období vede k zamyšlení nad konkrétní náplní tohoto času. Jistě, jde o to něco si odepřít. Když uvažujeme o tom, co by to mělo být, kde se uskromnit, je třeba myslet na to, zda to přinese něco pozitivního druhým lidem, popřípadě celému Božímu stvoření. Jedním ze symbolů dnešního způsobu života jsou osobní auta. Ta mají na jednotku přepravního výkonu větší spotřebu energie než jiné pozemní způsoby dopravy, bývají zdrojem znečištění ovzduší, zabírají drahocenný prostor ve městech a kvůli nim dochází k nežádoucím zásahům do krajiny.

Celé planetě Zemi by prospělo, kdyby seauty jezdilo méně. A tak stojí za to rozhodnout se pro autopůst, tedy omezit v postním období jízdy auty jen na ty opravdu nejnnutnější případy, jako je třeba transport nemocných. Autopůst dává příležitost uvědomit si, že se často skutečně lze bez auta obejít a nahradit je použitím hromadné dopravy, která je na energii i prostor daleko méně náročná, jízdou na kole, přinášející navíc i zdravý pohyb, a někdy i peší chůzí, sice pomalejší, ale také přinášející zdravý a potřebný tělesný pohyb a často umožňující cestou rozjímat.

S přáním požehnání a pokoje

Jiří Nečas, člen poradního odboru SR

pro otázky životního prostředí

Více informací najdete na adrese www.autopust.cz.

JUBILANTI

V měsíci březnu 2013 slaví kulaté nebo půlkulaté narozeniny (od padesáti let výše) tito současní a bývalí pracovníci v církvi:

Eva Pumrová 70

Eva Fialová 55

Hynek Tkadleček 50

Ludvík Klobása 85

Kateřina Roskovcová 50

Miluše Tytlová 80

Alena Zikmundová 85

Eva Knappová 55

Jiřina Štorková 70

V případě zájmu o interní supervizi v ČCE, která je poskytována individuálně nebo ve skupinách, kontaktujte interního supervizora a domluvte si s ním setkání. Skupinové supervize jsou vypisovány v pravidelných intervalech v rámci celé ČCE, jsou oznamovány v rámci celocírkevních zásilek a přehled jejich konání je na stránkách interní supervize ČCE (<http://supervize.evangelnet.cz>).

INTERNÍ SUPERVIZE ČCE

Co je to interní supervize?

Interní supervize je nástroj k ošetřování lidských zdrojů v ČCE, který využívá a čerpá z metod supervize a je interně uplatňován v rámci ČCE. Má podpůrný, svépomocný a dobrovolný charakter. Vedle jiných nástrojů, které ošetřují práci a osobnost kazatele (pastorace, zpověď, mentorství atd.), nabízí svým specifickým přístupem možnost osobnostního i profesního růstu.

Pro koho je určena?

Interní supervize je určena především pro kazatele ČCE ke zkvalitnění jejich práce, poskytuje bezpečný a odborný prostor pro rozvoj kazatelské práce i osobnosti kazatele.

Kdo ji poskytuje?

Interní supervizor je člověk znalý církevního prostředí ČCE a jeho specifik (se zkušeností kazatelské praxe) a zároveň odborně vzdělaný pro vedení supervizních rozhovorů. Interní supervizory povolává k této činnosti synodní rada na základě doporučení koordinátora pro supervizi a po splnění všech odborných předpokladů k této práci. Práci interních supervizorů ČCE řídí synodní radou povolaný koordinátor pro supervizi v ČCE, který také poskytuje informace ve věci interní supervize v ČCE.

Jak do interní supervize vstoupit?

Pravidla interní supervize

Supervize je součástí celoživotního vzdělávání kazatelů. O náhradu cestovních nákladů může kazatel požádat svůj sbor. Hodina individuální supervize stojí podle rozhodnutí synodu ČCE 200 Kč. Skupinové supervize mají cenu samostatnou nepřesahující 200 Kč. Jednou ročně může každý kazatel požádat o proplacení 75 procent nákladů na supervizi absolvovanou v rámci supervizního programu ČCE. O žádosti podávané prostřednictvím koordinátora pro supervizi rozhoduje synodní rada ČCE. Interní supervize ČCE se řídí supervizním programem ČCE, který je k dispozici na <http://supervize.evangelnet.cz>.

Seznam interních supervizorů ČCE

Pražský seniorát: Drahomíra Dušková,

Pavel Kalus, Ruben Kužel, Jan Mamula,

Lýdia Mamulová, Pavel Ruml, Magdaléna Trgalová

Jihočeský seniorát: David Balcar

Ústecký seniorát: Tomáš Matějovský,

Martina Šeráková Vlková

Liberecký seniorát: Filip Šimonovský, Jiří Weinfurter

Královéhradecký seniorát: Marek Bárta

Brněnský seniorát: Gabriela Horáková

Východomoravský seniorát: Daniel Heller,

Ivan Ryšavý

<http://supervize.evangelnet.cz>

supervize@evangelnet.cz

Š. Brodský

Hledá se 500 dárců na opravu Lutherova kostela

K pětistému výročí přibití Lutherových tezí na dveře wittenberského chrámu se chystá jeho velká rekonstrukce. K této příležitosti byla vyhlášena kampaň „500 x 500“. Jde o to, najít 500 štedrých dárců z řad jednotlivců, rodin, sborů, spolků či podnikatelů, kteří by darovali 500 (nebo více) eur na opravy. Městský kostel Marienkirche je nejstarším kostelem ve městě a je na seznamu světových památek UNESCO. Historie této stavby je svázána s počátky reformace v Německu. Kázal zde Martin Luther, odtud vyšla tradice evangelických bohoslužeb v německém jazyce. V kostele se nachází světoznámý oltář od Lucase Cranacha staršího a další jeho známé obrazy. Rekonstruovat se mají vnitřní prostory chrámu, obě věže a Cranachova díla. K tomu bude třeba v německé luterské církvi vybrat 1,5 milionů eur, celkové náklady zajištěné i z jiných zdrojů se vyšplhají na 7,5 milionů eur.

I Českobratrská církev evangelická se podílí prostřednictvím Gustav-Adolfského díla (GAW) na financování oprav kolébky reformace. V lednu 2013 zaslala dar na stavební opravy ve výši 1000 eur. Veškeré opravy by měly být dokončeny do roku 2017 k 500. výročí německé reformace.

Zeitzeichen 2/2013, DaZ

Evangelická církev v Rakousku zveřejnila aktuální počty svých členů

Vídeň. V roce 2012 poklesly ve srovnání s předchozím rokem výstupy z církve o 10,33 procent, přístupy naopak vzrostly o 3,17 procent. Celkem vstoupilo do evangelické církve 782 lidí, opustilo ji 3812 osob. Pokřtěno bylo 2545 dětí, zemřelo 3746 členů. Evangelická církev v Rakousku, která sdružuje sbory augšpurského i helvetského vyznání, čítá nyní na 320 000 členů. Největší počet výstupů zaznamenali ve spolkové zemi Burgenland a v Horních Rakousích, nejvíce přístupů v Dolních Rakousích. **epdÖ/DaZ**

Papež Benedikt XVI. rezignoval

Vatikán. Pětaosmdesátiletý papež je příliš nemocný na to, aby mohl pokračovat. Duchovního úřadu se vzdal 28. února ve 20 hodin. Benediktův nástupce by měl být znám do velikonoce.

Benedikt svůj odchod ohlásil osobně během latinského projevu v rámci papežské konzistoře s tím, že už se fyzicky necítí na to, aby svou funkci zastával. „Poté, co jsem opakovaně zpytoval své svědomí před Bohem, jsem dospěl k závěru, že vzhledem k vysokému věku už nemám dost sil, abych zastával svůj úřad,“ prohlásil papež.

Pětaosmdesátiletý Benedikt XVI. stojí v čele církve od roku 2005, kdy byl zvolen místo zesnulého Jana Pavla II. Už tehdy se spekovalo, že jej konkláve zvolilo jako jakéhosi „přechodného“ papeže a teprve po něm vybere mladšího kandidáta s dlouhodobou perspektivou v čele církve.

Rezignace papežů jsou výjimečné, ale vatikánská legislativa je umožňuje. K té dosud poslední došlo před téměř šesti sty lety, v roce 1415, kdy odstoupil Řehoř XII. Pražský arcibiskup kardinál Dominik Duka ocenil odvahu papeže Benedikta XVI. k rezignaci na post hlavy katolické církve. „Oceňuji jeho duchovní odvahu učinit tento závažný krok, který jako možnost deklaroval již na začátku svého pontifikátu pro případ, že by se mu nedostávalo sil,“ prohlásil. Kardinál Duka bude jediným českým kardinálem, který se zúčastní volby nového papeže. Miloslav Vlk už překročil osmdesátku, po níž už kardinálové papeže volit nemohou.

aktuálně.cz/DaZ

CÍRKEV ŽIJE

foto: D. Ženatá

Česká církev ve světle sociologických výzkumů

Co říkají oficiální statistiky a sociologické výzkumy o české církvi a víře? Publikované údaje ze sčítání lidu i dotazníková šetření, která na území České republiky proběhla v posledních dvou desetiletích, nabízejí zajímavé informace...

Jedním ze základních zdrojů, z nichž lze čerpat informace o členství v církvích, je přihlášení občanů k církvi při sčítání lidu. Poslední sčítání, které proběhlo na jaře loňského roku, vyvolalo značnou pozornost médií, neboť přineslo základní pokles podílu populace přihlášené k náboženskému vyznání. Zatímco v roce 1991 uvedlo nějaké náboženské vyznání téměř 44 procent populace, v roce 2001 tak učinilo již jen 32 procent a v roce 2011 už jen 14 procent.

Při interpretaci výsledků sčítání lidu však musíme být velmi opatrní. Například proto, že v roce 2011 byla otázka označena za dobrovolnou. Pokud se na výsledky sčítání podíváme podrobněji, zjistíme, že tak neklesá jen podíl jedinců, kteří se hlásí k náboženskému vyznání, ale – možná překvapivě – i podíl těch, kdo se označují jako bez vyznání. Tento údaj totiž nepovažovala za důležité vyplnit téměř polovina populace.

Při mediálních diskusích o poklesu podílu obyvatelstva hlásícího se k náboženskému vyznání však téměř unikala skutečnost, že pokles vyznávajících v tradičních lidových církvích je doprovázen relativně značnými zisky menších evangelikálních a charismatických uskupení.

Češi církvím nevěří...

Možná nejzajímavější změnou mezi roky 2001 a 2011 však je, že poslední sčítání umožnilo přihlásit se k víře, aniž by respondenti uvedli církevní příslušnost. Možnost označit se za „věřícího – nehlásícího se k žádné církvi ani náboženské společnosti“ přitom využila plná třetina z těch, kteří se přihlásili k víře, což naznačuje, že Češi mají sice zájem o víru či náboženství obecně, vůči církvím však mají odmítavý postoj.

To, že Češi mají stabilně negativní vztah k církvím, dokládají i další sociologické výzkumy. Mimo jiné naznačují i to, že hladina nedůvěry

vůči církvím se v české společnosti příliš nemění. Například v mezinárodním srovnávacím výzkumu ISSP 1999 vyjádřilo alespoň určitou důvěru v církve 45 procent dotazovaných z České republiky, v roce 2008 to ve stejném výzkumu učinilo 42 procent – jde tedy o rozdíl v rozmezí výběrové chyby. I když v kontextu diskusí o církevních restitucích je to, že důvěra k církvím zásadně neklesá, možná dobrou zprávou, v mezinárodním kontextu nás tento výsledek umístil v míře důvěry vůči církvím na poslední místo (viz graf Důvěra k církvím).

Vysoká nedůvěra k církvím se odráží i v nízkém zájmu o bohoslužby, ačkoli v tomto případě může být příčina i opačná. Jinými slovy, je možné, že lidé nechodí do církve, protože církvi nedůvěřují, ale zároveň je možné, že nedůvěru vůči církvím zvyšuje absence jakékoliv zkušenosti s nimi. I v návštěvnosti bohoslužeb jsme se totiž umístili téměř na konci pomyslného žebříčku a zdá se, že v Evropě nás v neúčasti předčí jen skandinávské země se státními církvemi, Francie a Rusko.

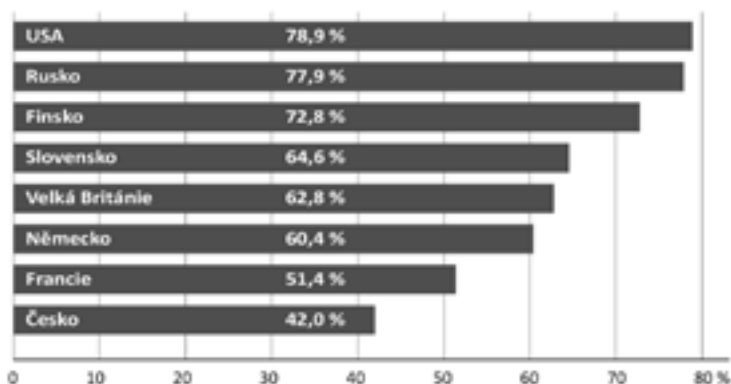
Zajímavé ovšem je, že časové řady sociologických výzkumů naznačují, že návštěvnost bohoslužeb je od počátku devadesátých let v české společnosti víceméně stabilní a že nejméně jednou za měsíc chodí na bohoslužby přibližně jeden dotazovaný z deseti. Pokud tedy církve zažily do počátku devadesátých let odliv členů, jednalo se především o jedince s formálním členstvím.

...okultismu ano

Čemu tedy Češi věří, pokud se velká část z nich označuje za věřící bez církevní příslušnosti? Řada sociologických výzkumů naznačuje, že v Boha věří přibližně každý desátý Čech; víru v Boha spolu se zkušeností znovuzrození pak ve výzkumu z roku 2008 uvedla necelá čtyři procenta dotázaných. Podobně i v indexu sestaveném na základě odpovědí na otázky zjišťující víru v Boha, posmrtný život, nebe, peklo a náboženské zázraky získali Češi nejméně bodů mezi zeměmi euroatlantického prostoru, které se výzkumu zúčastnily (viz graf Víra v duchovní svět). ▶

Důvěra k církvím

Podíl respondentů, kteří mají alespoň jistou důvěru v církve, ve vybraných zemích
zdroj: ISSP 2008

Nízká důvěra v církve, nízká účast na bohoslužbách a jen malá víra v prvky křesťanské věrouky naznačují, že mediální označování Čechů za „nejateističtější“ národ světa se zakládá na pravdě. Ze sociologických výzkumů však vyčteme, že Češi by mohli být označováni spíše za „nejpověřivější“ národ světa. Například v roce 2008 téměř polovina respondentů souhlasila s tím, že někteří věštcí mohou předvídat budoucnost (49 procent), že amulety pro štěstí občas přinášejí štěstí (46,8 procent), a s výrokem, že někteří léčitelé mají schopnost uzdravovat, souhlasilo dokonce více než 60 procent dotázaných.

Výhodou zmíněného výzkumu ISSP 2008 je, že výsledky za Českou republiku můžeme srovnávat s odpověďmi z dalších zemí. Takové srovnání ukazuje, že víra v okultní fenomény je sice v české společnosti vysoce nadprůměrná, vysoký zájem o okultismus je ovšem typický pro řadu postkomunistických zemí. Zdá se však, že spolu s transformací společnosti zájem o okultní fenomény klesá.

Vysvětlení se nabízí několik. Například je možné, že perzekuce náboženských projevů v komunistických režimech ověřila nadpřirozené a tajemné fenomény aureolou zakázaného ovoce, které vždy chutná nejlépe. Podobně je však možné, že nepředvídatelnost chování komunistických režimů a relativní závislost na mocenských rozhodnutích komunistických elit vedla obyvatele těchto zemí ke snaze ovládat životní okolnosti jinými než standardními prostředky,

a tak nechtěně podpořila zájem o věštění, magii a předvídaní budoucnosti.

Otázka víry je otázka ženská

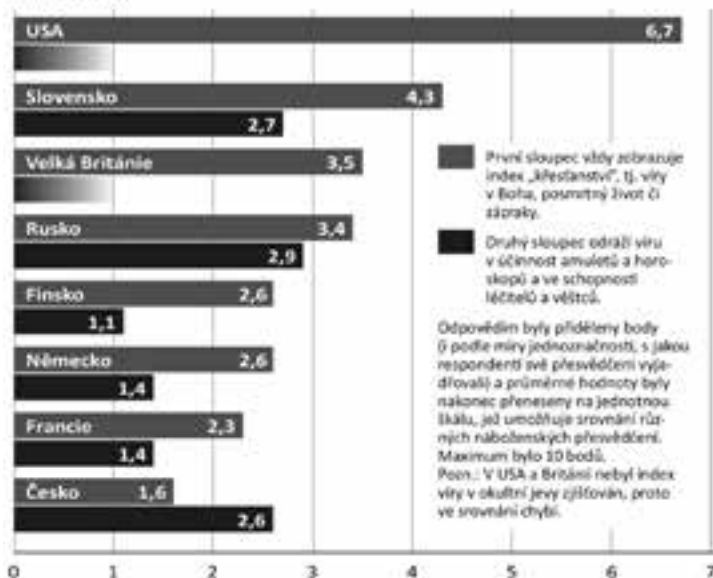
Předchozí odstavce popisovaly postoje k náboženství v české společnosti jako celku. Jádrem sociologického přístupu k náboženství však je snaha hledat pravidelnosti v lidském jednání, a to především v souvislosti se základními sociodemografickými ukazateli, jako jsou pohlaví, věk, vzdělání a socioekonomické postavení.

Pokud se podíváme na odlišnosti v náboženských postojích i aktivitách podle těchto sociodemografických charakteristik, zjistíme, že jejich vliv úzce závisí na tom, co měříme, a jaký typ religiozity zkoumáme, a v zásadě nelze najít jednoznačnou souvislost mezi věkem, vzděláním a socioekonomickým postavením. Například některé církve mají ve srovnání se zbytkem společnosti členskou základnu relativně málo vzdělanou, jiné naopak vzdělanější.

Jedinou charakteristikou, která má konzistentní vliv bez ohledu na to, jak k problému přistupujeme, je pohlaví. Pokud parafrázujeme Tomáše Garrigua Masaryka, který tvrdil, že otázka česká je otázkou náboženskou, současné statistiky naznačují, že otázka náboženská je otázkou ženskou. České církve jsou vysoce feminizované a ženy jednoznačně převažují ve všech církevních uskupeních. Ženy mají jednoznačnou převahu i ve všech dalších měřených typech náboženské víry.

Víra v duchovní svět

zdroj: ISSP 2008

V případě tradičních lidových církví tento výsledek můžeme do určité míry vysvětlit vyšším průměrným věkem členů a tím, že ve vyšších věkových skupinách převažují ženy. Feminizace církví je však patrná i v případě menších evangelikálních a charismatických uskupení s mladou členskou základnou.

Ze sčítání lidu 2011 vyčteme, že ve všech křesťanských církvích jsou podíly žen minimálně dvojnásobné. Podobné rozdíly najdeme i tehdy, pokud se zaměříme na víru v Boha – i v tomto případě je mezi věřícími dvojnásobný podíl žen.

Co české církve čeká?

V diskusi o trendech v české církvi se patří přidat výhled do budoucnosti. Na závěr sociologického pohledu na české církve však musím uvést, že jedna z věcí, ve kterých sociální vědy selhávají, je schopnost předpovědi vývojových trendů. I přesto se pokusím nastínit možný výhled do budoucnosti.

Lze očekávat, že velké lidové církve, mezi které se zahrnuje církev římskokatolická, Církev československá husitská a Českobratrská církev evangelická, zažijí další pokles členské základny, i když v případě římských katolíků lze očekávat pokles nižší než ve zbylých dvou církvích. Tento

odhad vychází ze dvou skutečností: věkové struktury členské základny (členové těchto církví jsou spíše vyššího věku) a liberální orientace ČČSH a ČČE. Sociologické výzkumy totiž naznačují, že prosperita církví do značné míry závisí na míře jejich ortodoxie a úpadek liberálních církví s masovým členstvím souvisí právě se snahou o modernizaci učení, díky němuž církevní učení ztrácí svoji nadčasovou platnost.

Ostatní trendy je jen těžké předvídat, i když se několik možných scénářů nabízí. Jedním z nich je například odklon od tradičních uskupení k menším křesťanským skupinám (domácí společenství) zdůrazňujícím komunitní stránku křesťanství. České církvi se dosud příliš nepodařilo prezentovat se jako společenství věřících a například ve výzkumu české mládeže uskutečněném Křesťanskou akademií mladých jen mizivý počet dotázaných odpověděl, že církev je místo setkávání s ostatními věřícími. Mezilidské vztahy však tyto mladí lidé uváděli jako jednu ze svých životních priorit.

Dana Hamplová

PhDr. Dana Hamplová, Ph.D., je vědeckou pracovnící Sociologického ústavu AV ČR a vyučuje sociologii na FF UK.

Je členkou KS Praha-město.

VÝZVA ČTENÁŘŮM

Příběhy evangelických škol, jejich učitelů a žáků

Hledáme prameny, vzpomínky, školní pomůcky

Pro dlouhodobý projekt, ve kterém bychom rádi co nejvíce zmapovali život českých i německých evangelických škol na našem území (1781–1930), hledáme příběhy o evangelických školách, o jejich učitelích a žácích, ať již prostých lidech či zajímavých osobnostech. Hledáme staré školní pomůcky (např. učebnice, mapy, knihy, časopisy), listiny (např. vysvědčení, školní rozvrhy, školní sešity, omluvenky), ale i dochované staré skříně, lavice, tabule či jakékoliv jiné vybavení evangelických škol. Hledáme vzpomínky učitelů, deníky, fotografie škol, učitelů a jejich rodin, žáků. Všechny tyto pozůstatky a prameny v soukromých sbírkách či sborových archívech nám stačí oskenovat nebo nafotit, abychom věděli o jejich existenci

a mohli je později graficky zpracovat. Užitečné pro nás budou jakékoliv informace. Součástí našeho záměru je vytvořit putovní výstavu o historii evangelických škol, kterých bylo v uvedeném období kolem stovky. Jestli a jak se nám to povede, do velké míry záleží na pomoci každého, kdo o tomto tématu něco ví.

Pro seznámení s fenoménem evangelických škol doporučujeme např. časopis *Hlasy ze Siona* (zvl. rubrika Hlídka školská) či monografii Emanuela Havelky *Protestantské školství v Čechách a na Moravě*, Praha 1910.

Děkujeme a těšíme se na spolupráci.

David Sorm

Více informací na www.krupskaskola.cz

a u faráře Davida Sorma david.sorm@evangnet.cz

Rok 1874 – Boj o zachování školy

Odchod učitele a návštěva inspektora

V novoroční den rozcímali jsme o slovích v Zjevení sv. Jana kap. 5, v. 2: „Kdo jest hoden otevřít tu knihu a zrušit pečeti její?“ I nemohl z nás žádný otevřít te knihy, ani pohledět do ní. Bylíť jsme smutní nemohouce zvědět napřed co nás v životě vůbec v církevním pak zvláště běžícím rokem potká, a co nám zakusiti bude nutno.

Smutek náš nebyl planý ani lichý; nebo po nemnohém přemítání v té tajemné knize nalezli jsme co nás překvapilo a zarmoutilo. Nebo již dne 25-ho ledna podal pan učitel Josef Kadlec písemný výpověď presbyterstvu, a vůbec celé církvi, že školu v H. Krupé opustí, a výnosnější místo učitelské při ref. církvi ve Velké Lhotě na Moravě přijme.

Záležitost tato, poněvadž presbyterstvo dle církevního zřízení nejprve o učitele postarati se má a o žádném učiteli nevědělo, oznámená byla Důstojnému seniorskému úřadu. Avšak ani tento ba ani Vys. Důstojná superintendenci pro ten čas o žádném učiteli nevěděla. – Na to přišel den 26-ho unora, v kterém se p. učitel odstěhoval. Škola byla prázdná, a učitel žádný. Katoličtí občané radosti plesali, že škola z mozo-lů evangeliků, a za mnohé tisíce zařízená školou obecnou, v skutku ale katolickou se stane. Ba i sám katolický kaplan v D. Krupé p. Josef Bříza, při cvičení náboženském v postní čas na Kers-týně odbývaném, s jakousi radostí se vyjádřil, že škola evangelická v Horní Krupé, školou katolickou se stane.

Když pak jest bída největší, bývá pomoc nejbližší! – Viděvše se takto ze všech stran nepřáteli obklopenými, viděv jmenovitě místní duchovní nebezpečí, které škole hrozí, nabydl se, že pokud slabé síly jeho stačí, a pokud mu to zastávati bude možno, ditky školní vyučovati bude, a tak ohroženou školu církvi zachovati chce.

Katolici a s nimi téhož náhledu jsoucí c. k. okresní školní rada, domnívajíce se, že to vůbec nemožno, by duchovní při vši své práci denně šest hodin pravidelně vyučovati mohl, odeslali

hned za tepla dne 4-ho března jakéhosi Václava Zachariáše, řemesla svého obůvníka a t. č. inspektora obecné školy v Dolní Krupé do školy Horno Krupské, by se přesvědčil, zda-liž a jak se vyučuje, a v pádu, že by se nevyučovalo, by oznámení c. k. okresní školní radě učinil, by tatáž bezpochybí školu zavřela. Ale však jaké bylo jeho překvapení, když vstoupě do žákovny, spatřil školu četně dětmi navštivenou a co učitele duchovního správce. Vzpatmatovav se, vytáhl z kapsy dekret a presentoval se co dohlížitel pro školu obecnou v Dolní Krupé. A jaké bylo překvapení školních dítek, které znavše jej vždy pouze pod jmenem „švec malířů“ najednou viděli v něm inspektora, který přišel by se přesvědčiv, jak se děti učí a jak místní duchovní vyučuje. A jaké konečně bylo překvapení duchovního, jenž téměř púl věku svého stravitv ve študiích, pojednou viděl

před sebou muž prostého, muž jednoduchého, jenž vyučování a metodu jeho chtěl posuzovati, což se ani okresní inspektor, vzdělaný katolický kněz jsa, učiniti se neodvážil, ač po zákonu měl k tomu práva. I tu maně muselo mu napadnouti napomenutí onoho starověkého řezbáře, jehož vystavenou sochu na odív jistý švec ve všech její částech posuzovati chtěl, řka mu: „Sutor ne supra crepidam,“ tj. ševče drž se kopyta svého! Pro uvarování výtržnosti mezi dětmi ponechal mu místní duchovní domnělé jeho právo, tak že p. inspektor vyslechnuv vyučování, pochvalil některé žáky, jakož i obrazy k názornému vyučování, odebral se s velikým vítězstvím za dalším svým povoláním.

Vybral **David Šorm**

Evangelická škola v Proseči

Střípky z prvních sta let dějin školy

„Další starostí sboru a duchovního byla škola. Zásadou reformace bylo, že každý evangelík má znát Písmo a to z vlastní četby, takže musí umět číst. Zásadou osvícenství bylo také šířit vzdělání mezi lidmi. Stát podporoval od druhé poloviny 18. století zakládání škol i ve venkovských obcích. Tak se shodovaly názory vznikající církve i státu na potřebu existence školství. Mít vlastní školy dovozoval evangelíkům toleranční patent vzhledem k tomu, že tehdy všechno školství bylo církevní, tedy v českých zemích katolické...“

Sbor v Proseči se této příležitosti samozřejmě chopil a ještě v roce 1783 před stavbou fary a kostela založil vlastní jednotřídní školu v pronajaté soukromé chalupě. Vzhledem k velké rozloze sboru tato škola nepatřila sboru celému, ale z několika obcí byla utvořena tzv. školní obec. Vlastní budovu školy sbor postavil v roce 1816.

„Býti učitelem, zvláště učitelem evangelické školy, znamenalo tehdy za dary duchovní bráti žebráckou odměnu. V našem kraji tomu bylo dvojnásobně, pro všeobecnou chudobu. Školní kronika zaznamenává, že když se neurodilo bramborů, tak si školáckové nosili na oběd kousek řepy nebo hrstku hrachu a často vůbec nic.“

Mít ve sboru učitele bylo pro faráře výhodou. O době farářování Antonína Kadlece (1819–1849) se píše:

„Náboženství v školách se vyučovalo v malém rozsahu a zastávali je evangeličtí učitelé. Proto měl farář dosti volného času, který si krátil pletením punčoch, choť jeho pilně předla len.“

V roce 1841 byla superintendentem Kubešem provedena vizitace sborové školy. Bylo konstatováno, že:

„...učitel Prosečský jest krajskouředním dekretem d. d. 16. března 1834 na tuto školu dosazen, že dítek ke škole schopných jest

chlapců 103, děvčat 64, celkem 167. Z těch chodilo pravidelně a pořádně 105, roztržitě 48, nikdy 14. Bylo protokolováno, že nedbalci byli politickému úřadu oznámeni, „načež potom sskolu giž nawsstěwowat neopomenuli“. Pilnost shledána jak „w náboženstwju tak w uměnj“

Evangelická škola v Proseči

náležitá... Zavolaný učitel si pak stěžuje, že není při škole příbytku pro učitele...“

Povolací list učitele Bedřicha Svobody (1877) zněl doslova taktó:

„Služné jeho obnášeti bude 400 zl. totiž školní plat, za dítko 2 zl. 8 kr. ročně; nevynášeli by školní plat 400 zl., tedy se doplatek z přírážek

k přímé dani všech oudů přiškolených uhradí.“ K tomu náhrada za byt..., dříví k vytápění druhé učirny..., za čištění školy..., na kancelářské potřeby, peníze za řízení zpěvu chrámového, hraní varhan...

Služné bylo vyšší než pro jeho předchůdce, ale vypláceno bylo lajdácky.

Z knihy Českobratrské Prosečsko
Josefa a Velimíra Dvořákových.
Vybrala **Lenka Ridžňová**

K ČLÁNKU „VZPOMÍNKY HŘEJÍ“ (ČB 1/2013)

Uzavřená kniha

Spojení Bratrským katechismem

Když odcházejí od nás přátelé a známí, kteří toho velmi mnoho věděli o dějinách místa, ve kterém žili, věděli toho mnoho o sboru, kterému sloužili, vždycky mám dojem, že se uzavírá kniha.

Takovou knihou vědění o sboru v Bohemce (Ukrajina) byl Josef Jančík.

Měl jsem příležitost poznat kazatele Josefa v době, když jsem byl v minulém roce v Bohemce s farářem Petrem Brodským a s několika přáteli ze zelovského sboru. Jedno odpoledne jsme se setkali u stolu v chatě Josefa Jančíka. Pan Josef nám vyprávěl, jak se do Bohemky stěhovaly první rodiny, některé z nich pocházely asi také ze Zelova a okolí. Vyprávěl o tom, jaká to byla těžká léta, když hledali nejenom místo ke zlepšení životní úrovně, ale také vytvářeli společnost která měla žít Slovem Božím. Bohužel, bylo to jen jediné setkání s bratrem Jančíkem.

Dnes se ptám – proč to bylo jen jedno setkání, vždyť mám tolik otázek, na které hledám odpověď. Mne taková otázka napadla, když jsem byl v malém muzeu uvnitř kostela v Bohemce. Jsou tam památky, které s sebou přivezly rodiny při příchodu do Bohemky. Zaujal mne *Katechismus Českých bratří*, který sestavil Šikora z Husince. Domnívám se, že jde o Petra Šikora, který byl farářem v Husinci v letech 1811–1824. Je zajímavé, že tento katechismus není v Zelově znám. Naproti tomu Hugo Šikora, vnuk Petra z Husince, byl

farářem v Zelově v letech 1881–1887. V té době se mnoho členů zelovského sboru nastěhovalo na Volyň, mnozí šli dále až na Ukrajinu. Domnívám se, že farář Šikora daroval někomu *Katechismus*, který se tak se dostal až do Bohemky. Chtěl bych se zeptat Josefa Jančíka, jestli mu byly známé dějiny knihy, která se nachází v místním muzeu.

Kazatel Josef Jančík

Už se to nedozvím. *Knih paměti o sboru v Bohemce*, kterou psal kazatel Josef Jančík, se uzavřela. Nyní bratr Josef hledí v tichosti na svoje děti oblíbeného sboru, kterému tak moudře dlouho sloužil. Děkuji Bohu, že jsem se mohl setkat s bratrem Josefem ještě na naší zemi. Bůh buď s námi, ať se sejdem zas.

Jaroslav Stejskal, Lodž (Polsko), původem Zelovák

Zvonky dobré zprávy

Rozdávají radost blízkým i vzdáleným, doma i v cizině

V naší zemi není asi mnoho těch, kteří viděli a slyšeli naživo hru na středních ručních zvoncích. Tato hra, která je populární v anglosaských zemích, zejména ve Spojeném království, USA, Kanadě, Austrálii a v Japonsku, není u nás zatím příliš známá. Na starém kontinentu, v Evropě ji provozuje jen velmi málo souborů. Pokud je mi známo, existují dva soubory v Německu – v Berlíně a v Hannoveru – a jeden v polském Zelově. Ten další je na Valašsku ve sborech v Ratiboři a v Kateřinicích.

Jelinek. Ti takový soubor založili a provozovali už v Zelově a není pochyb o tom, že byli úspěšní. Nakonec pro tuto myšlenku získali řadu nadšenců nejen z našich sborů včetně vedení obou obcí, ale i lidí z dalších míst ČR. Abychom mohli shromáždit potřebné množství finančních prostředků, založili jsme občanské sdružení, které celou akci zastřešuje. Díky obětavosti a ochotě mnoha lidí jsme mohli už v následujícím roce zvonky zaplatit. Zvonky pro nás zakoupili přátelé z USA a přivezli je s sebou na letní tábor dětí a mláde-

Asi vás bude zajímat, jak se taková úžasná věc dostala do dvou nenápadných valašských sborů. Vysvětlení je prosté. Když v roce 2010 nastoupili manželé Jelínkovi jako faráři právě do těchto sborů, přišli s nápadem: Co byste tomu řekli, kdyby u nás zněly zvonky?

Naše reakce byly počátku poněkud rozpačité, protože jsme si ani nedokázali představit, co všechno založení a provozování takového souboru obnáší. Jen samotné pořízení zvonků bude asi finančně dost náročné. Kde na to vezmeme? A najde se dost dobrovolníků z řad dětí a mládeže, kteří budou ochotni se pravidelně scházet, nacvičovat skladby a veřejně s nimi vystupovat?

To samozřejmě nikdo zaručit nemohl. Ale jistou zárukou jsme přece jenom měli, a tou byla farářka Jarmila Wiera Jelinková a farář Miroslaw

že, který se konal roku 2011 v Kateřinicích. Ke skupině zvoníků z USA The Alumni Ringers se připojili i dva zvoníci z Berlína, dvě děvčata ze Zelova a farářka Ewa Jelinková z Ostravy. Tato skupina vedená dirigentem Richardem Pinkertonem učila naše děti základům hry na ruční zvonky. Po jejich odjezdu pokračuje v této práci sestra farářka Jelinková.

Zvonky dobré zprávy absolvovaly už řadu vystoupení a koncertů včetně koncertu na Ministerstvu kultury ČR. Za práci se souborem Zvonky dobré zprávy obdržela sestra farářka v loňském roce ocenění Zlínského kraje Osobnost roku v oblasti kultury.

V létě 2012 se konal už druhý ročník mezinárodního letního tábora, kterého se zúčastnila i skupina dětí z partnerského sboru Kateřinice ze

Slovenska. Kromě hry na zvonky si děti procvičovaly také svou angličtinu a nakonec všichni vystoupili na koncertě v ratibořském kostele. Myslím, že není třeba zdůrazňovat, jaký měli úspěch a jak srdceryvné bylo loučení. Není však třeba truchlit. Dá-li Pán, letos v létě se uskuteční třetí ročník tábora, a započatá přátelství mohou pokračovat dál.

Chtěla bych se ještě zmínit o koncertním turné souboru The Southminster Ringers z Pittsburghu, které se uskutečnilo v červnu 2012. V první části turné se o zvoníky staraly hostitelské rodiny v Ratiboři a v Kateřiněch, odkud odjížděli na řadu koncertů na Vsetínsku

a v Moravskoslezském kraji. Na těchto koncertech je doprovázely i Zvonky dobré zprávy. Jejich další cesta vedla na jižní Moravu, na Slovensko, do Maďarska a Rumunska a své turné zakončily ve Vídni. Jsme vděční za krásné chvíle, které jsme s nimi mohli prožít.

Chceme věřit, že naše mladé zvoníky neopustí chuť pokračovat v této bohubilé činnosti. Vyprošujeme Boží požehnání nejen pro ně, ale zejména pro jejich dirigentku, sestru farářku Jelinkovou, jejíž elán, nadšení a osobní nasazení jsou zárukou úspěšné činnosti Zvonků dobré zprávy i v dalších letech.

Růžena Hříbková

GENERACE

Historické stopy působení Jana Blahoslava v Prostějově

Letos si připomínáme 490. výročí narození Jana Blahoslava (1523–1571), biskupa Jednoty bratrské, který část svého života prožil v Prostějově.

Narodil se 20. února 1523 v Přerově, ale od října roku 1540 se stal žákem správce zdejšího

bratrského sboru Martina Michalce, mimo jiné biskupa Jednoty bratrské, který ho významně ovlivnil. Zůstal u něho až do jeho smrti roku 1547. Michalec vyslal v roce 1543 Jana Blahoslava na

školy. Nejprve na rok do Goldbergu ve Slezsku a pak na dva roky do Wittenbergu, kde se seznámil s Filipem Melanctonem a navštěvoval i přednášky Martina Luthera. Krátce studoval i v Královci a Basileji.

Roku 1551 se do Prostějova vrátil a krátkou dobu vyučoval na zdejší bratrské škole, kde učil třeba Jana ze Žerotína či Ondřeje Štefana. Setkal se zde i s Václavem Vranečským, znalcem historie Jednoty bratrské, a Benešem Optátem, utrakvistickým knězem a spoluautorem české gramatiky. Jan Blahoslav bývá pokládán za pravděpodobného autora knihy *Slabikář český a jiných náboženství počátkové, kterýmžto věcem děti křesťanské hned z mladosti učeny býti mají*. Ten vyšel anonymně v roce 1547 v Prostějovské tiskárně Jana Güntera. Jde o významnou památku té doby, výrazně plnící poslání při vzdělání a výchově širokých vrstev.

Další působení Jana Blahoslava už je spojeno s Ivančicemi, kde se až do své smrti věnoval církevním povinnostem jako archivář a biskup Jednoty bratrské.

Josef Dekastello, Prostějov

Vysídlení sudetských Němců se stalo tématem prezidentské volby

Evangelíci připomněli dokumenty církví o odsunu

Synodní rada Českobratrské církve evangelické po svém zasedání 22. ledna připomněla téměř dvacet let starý dokument z roku 1995 *K problematice vysídlení sudetských Němců*. Odkaz na dokument se objevil na titulní stránce webu e-cirkev.cz krátce před druhým kolem prezidentských voleb, které bylo poznamenáno diskusí o tzv. Benešových dekretech.

Autoři dokumentu upozorňují, že návrat k dřívějším poměrům není možný a že je nutné vyjít ze statu quo bez vzájemného obviňování a požadavků a budovat naše vztahy od základu

znova. Dobrým fundamentem je proto i německo-česká smlouva.

V dokumentu se dále uvádí, že cesta k navazování vztahů je dlouhá a vroubená zástupy těch, kteří se ještě dnes nechtějí vzdát ducha nacionalismu (často spjatého s fašistickou a komunistickou nostalgii). „Apelujeme zde na ty, kteří naopak chtějí společně zachovat křesťanského ducha (vyznavače různých konfesí), ale stejně tak i na ostatní lidi. Chceme být k onomu novému budování připraveni, a proto žádáme o odpuštění za to, čím jsme se vskutku

na kom provinili, a jsme připraveni odpustit těm, kteří se provinili na nás. A k tomu ostatnímu nám všem dopomáhej Bůh!“ stojí v závěru prohlášení.

Na toto prohlášení reagoval v devadesátých letech synod Evangelické církve v Německu (EKD). Německá strana přijala české stanovisko „s pohnutím a vděčností“ a spatruje ve stanovisku Českobratrské církve evangelické nesmírně důležitý příspěvek ke smíření v srdci Evropy. „Nemůže být úlohou církve předkládat právní a politická řešení otevřených otázek mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo. Církev však jistě může pomáhat vytvářet vnitřní předpoklady, a řešení tak umožňovat,“ uvádí prohlášení synodu EKD.

Čeští a němečtí evangelíci mají tradičně dobré vztahy a mnohé české sbory úzce spolupracují s partnerskými sbory v Německu. Od května do září se v rámci česko-saské mezicírkevní spolupráce uskuteční několik vzájemných aktivit. Například českolipský sbor připravuje prezentaci výstavy nazvané Zapomenutí hrdinové a věnované aktivitám německých antifašistů v pohraničí, kteří byli po válce též perzekvováni.

Občanské sdružení SEM Přátelé Herlíkovic zase poslední týden v srpnu chystá česko-německý pobyt tematicky zaměřený na poznávací historii německého osídlení Krkonoš i na možnosti spolupráce s německými krajany. Ta ale zřejmě nebude příliš rozsáhlá, protože krajanská společenství jsou pro vysoký věk mnohých svých členů, kteří z českých zemí odcházeli jako děti, v útlumu a další generace již k zemi svých předků mají volnější vazby.

Zatím se jedná o vzájemné spolupráci při obnově oken na secesním kostele v Herlíkovicích pod hlavičkou Česko-německého fondu budoucnosti a o účasti krajanů na bohoslužbě u příležitosti 110. výročí posvěcení kostela v červnu 2014. Občanské sdružení též usiluje

o dohodu s vlastníkem (synodní radou) na rekonstrukci staré krkonošské chalupy, tzv. Kunzárnny, na samoobslužnou ubytovnu a muzeum lokální historie. Spolupracovat s Němci chce zejména na dokumentační části projektu. „Opravy památek a hřbitovů“ jsou tak v současnosti nejčastější iniciativy německých krajanů v České republice a vyvolávání strachu o majetek není na místě.

Na české straně je též břemeno neoznačených hrobů. Například v Horních Moštěnicích u Přerova došlo v noci z 18. na 19. června 1945 zřejmě k největšímu masakru bezbranných civilistů na území Moravy (120 žen a 74 dětí) a dodnes není toto místo označeno, přestože tato hrůzná událost je dobře dokumentovaná například historikem Tomášem Staňkem. (Staňk je spoluautor rozsáhlé monografie o odsunu, která vychází v nakladatelství Zdeněk Susa.) Podle starosty obce Vladimíra Martínka byla v loňském roce v místním kostele sloužena bohoslužba za oběti tohoto masakru a na

základě podnětu z veřejnosti bude na jednání rady obce zařazen návrh na zřízení pamětní desky a důstojného připomenutí události.

Jan Kirschner

MOJE CÍRKEV

Finanční vyrovnání

Smlouva mezi státem a církvemi podepsána

Základ pro nové moderní vztahy

Praha. Premiér Petr Nečas (ODS) jménem vlády podepsal smlouvy s šestnácti církvemi a náboženskými obcemi o finančním vyrovnání. Učinil tak navzdory silným protestům opozice a přesto, že Ústavní soud zatím nerozhodl o trojici stížností na církevní restituce. Smlouvy se týkají jen peněžní části restitucí. Za zabavený majetek získají náboženské obce během třiceti let náhradu 59 miliard korun

navýšených o inflaci, stát jim naopak postupně přestane vyplácet pravidelné roční příspěvky na činnost. Finanční odškodnění jako jediná ze sedmnácti obcí, které na ně mají nárok, nepřijala Bratrská jednota baptistů.

„Jedná se především o akt spravedlnosti, protože jsou tímto krokem odčiněny některé křivdy, které byly učiněny církvím a náboženským společenstvem v průběhu komunis- ►

tického režimu. Současně tím byly nastaveny základy pro nové moderní vztahy mezi státem na straně jedné a církvemi a náboženskými

společnostmi na straně druhé,“ uvedl Nečas na tiskové konferenci po podpisu smluv.

Samotný podpis dokumentů se odehrál bez přítomnosti médií, tisk si údajně nepřáli zá-

stupci některých církví. Novináři s nimi neměli možnost hovořit ani při příjezdu do budovy úřadu vlády. Nečas řekl, že termín podpisu byl dlouho plánován. Nečeká prý, že by Ústavní soud restituce zrušil.

Smlouva s každou církví obsahuje konkrétní sumu, kterou stát dané společnosti vyplatí jako jednu z forem vypořádání majetkových křivd. Zákon o církevních restitucích počítá vedle finanční náhrady i s vydáváním majetku v hodnotě zhruba 75 miliard. Církev a náboženské společnosti jej mohou dostat, pokud prokáží, že jim byl zabrán v době mezi únorovým nástupem komunistů k moci v roce 1948 a 1. lednem 1990.

Českobratrské církvi evangelické bude vyplacena finanční náhrada ve výši 2 266 593 186 Kč. Smlouvu o vypořádání mezi ČR a ČCE podepsal za ČR Petr Nečas a za ČCE Joel Ruml a Lia Valková.

ČTK/gm

foto: web/vlada.cz

FINANCOVÁNÍ V BUDOUCNU

Uživí církev své faráře?

Připravuje se odluka církví od státu. Jak se církve vypořádají s tímto dosud neznámým uspořádáním? Po staletí se osvědčovala struktura: samostatné sbory, každý sbor má svého faráře-správce na plný úvazek, nejlépe vystudovaného bohoslovce. Půjde to tak i nadále? Naše církve se na odluku už léta připravuje: zřídila tzv. personální fond. Však se už projevují důsledky: značné procento sborů na to nemá a jsou neobsazené. Jak se tedy máme připravovat na úplnou odluku, až bude církve se svými faráři i ostatními zaměstnanci závislá jen na dobrovolné obětavosti svých členů? Snad by mohly pomoci i nějaké výnosy z pronájmu majetků, které nám předchůdci

zanechali, ale s velkými mecenáši – jako před stoletím – sotva můžeme počítat.

Tři modely

Mně se výhled jeví tak, že se donedávna jednotný vzor farářů-správců sboru na plný úvazek bude muset rozčlenit do zhruba tří podob:

1) Faráři živých sborů ve velkých městech – jejich způsob práce se bude málo lišit od dosavadního.

2) Faráři na částečný úvazek – budou muset mít vedle své bohoslovecké kvalifikace ještě jinou. Jejich příjmy půjdou tedy ze dvou zdrojů a oni budou muset svou práci patřičně zorganizovat. To ovšem může být zdrojem osobních stresů

i mezilidských napětí. Tento způsob však není ve světě neznámý, například v malé evangelické „iglesii“ ve Španělsku to tak funguje už dávno.

3) Faráři rozptýlených hloučků. Jejich pastorační oblast bude pokrývat rozsáhlé území, budou muset měsíčně najezdit stovky kilometrů. Také jejich práci bude nesnadné spravedlivě zorganizovat i ohodnotit – včetně vysokých nákladů na jízdné. Podpoří je městské sbory?

Autor těchto rádků si nedělá nárok na moudrou předvídatost. Nechce napomínat, necítí se oprávněn dávat návrhy. Ví, že se může mýlit. Chce jen napomoci dalšímu rozhovoru o tom, nač

se má církev připravovat. Znam Ježíšova slova „nedělejte si starost o zítřek, zítřek bude mít své starosti“. Ale pomyslím také na podobenství o domu, který měl základy na skále, takže se ani při vichřici nezbořil. A troufám si to vztahovat i na pozemskou odpovědnost.

Naše naděje

Ještě poznámky: nejen církve, skoro všechny instituce tohoto světa jsou dnes otráasány, nikdo přesně neví, kam se bude budoucnost ubírat. Dokonce i role států či bank – budou za třicet a padesát let takové, jak je dosud známe? A druhá: v nastupující mladé generaci našich farářů je nezanedbatelný počet takových, kteří se dokážou orientovat v tomto složitém měnícím se světě. Možná víc než v naší generaci odcházející. A ti budou zřejmě schopni se vypořádat i s nezvyklými okolnostmi. A třetí poznámka: Bůh je naše útočiště i síla, pomoc vždycky hotová.

Blahoslav Hájek

KOLIK DOSTANOU CÍRKVE (V KČ)

Apoštolská církev

1 056 336 374

Církev adventistů sedmého dne

520 827 586

Církev bratrská

761 051 303

Církev československá husitská

3 085 312 000

Církev řeckokatolická

298 933 257

Církev římskokatolická

47 200 000 000

Českobratrská církev evangelická

2 266 593 186

Evangelická církev augsburského vyznání

118 506 407

Evangelická církev metodistická

367 634 208

Federace židovských obcí

272 064 153

Jednota bratrská

601 707 065

Luterská evangelická církev

113 828 334

Náboženská společnost českých unitářů

35 999 847

Pravoslavná církev v českých zemích

1 146 511 242

Slezská církev evangelická augsburského vyznání

654 093 059

Starokatolická církev

272 739 910

K podpisu se nepřipojila **Bratrská jednota baptistů**, která měla podle návrhu smlouvy dostat 227 862 069 korun.

Zdroj: zpravy.idnes.cz

ROZHOVOR se speciální pedagožkou Martinou Hájkovou

Nejsme jen ti, co rodičům všechno odkývají

O roli učitele v křesťanské speciální škole, o lidské důstojnosti i o tom, proč je třeba někdy být vůči rodičům za „drsňáky“

Středisko Diakonie Ratolest sídlí v pražských Strašnicích. Patří mezi nejmenší zařízení Diakonie ČCE, přesto už přes dvacet let pečuje, pomáhá a poskytuje podporu lidem s mentálním a kombinovaným postižením i jejich rodinám. Prvním předsedou jeho představenstva se stal známý dětský psycholog Zdeněk Matějček. Od roku 1993 existuje vedle střediska také speciální škola, nejprve jako součást střediska, později podle platné legislativy samostatné zařízení (které ovšem sídlí ve stejné budově a v mnohém je se střediskem pevně propojeno). Škola vzdělává jedenáct žáků ve dvou třídách a má dvě třídní učitelky, dvě asistentky a jednoho vychovatele. K rozhovoru jsme usedli s jednou z učitelek, zkušenou speciální pedagožkou Martinou Hájkovou. Povídali jsme si nejen o strašnické Diakonii, ale vůbec o tom, co je na práci speciálního pedagoga důležité a zajímavé.

Jak vypadá den ve speciální škole? V čem se liší od škol takzvaně normálních, které známe?

Liší se hlavně tím, že tu nejsou ohraničené hodiny, není zde učitel, který by přišel do třídy a děti by si vytáhly pracovní sešity a učebnice. Tady jsou vlastně výukové bloky, v nich učitel pracuje s dětmi podle jejich schopností. Výuku může aktuálně měnit podle dispozic, které děti mají. Takže pokud má někdo zrovna ten den třeba několik epileptických záchvatů, nemá

cenu pokračovat v tom, co si učitel naplánoval, a je třeba flexibilně zaujmout dítě něčím jednodušším. Příprava je sice důležitá, ale učitel musí umět improvizovat a okamžitě reagovat na vzniklou situaci. Výuka ve speciální škole nefunguje od zvonění ke zvonění. A na první pohled to vlastně ani jako škola nevypadá.

Kolik dětí je v jedné třídě?

Podle zákona může být ve třídě maximálně čtyři až šest dětí. Ale nad těch šest může být ještě dítě, které je v tzv. domácím vzdělávání – buď tak, že dojíždí do školy v nějakých pravidelných termínech, nebo učitel jezdí za ním.

Každé dítě má jiný handicap a odlišné potřeby. Jak to zvládnout všechno dohromady?

To je to nejtěžší. Mezi dětmi jsou rozdíly věkové a také rozdíly v mentálních schopnostech v kombinaci s dalším smyslovým a zdravotním omezením. Nejtěžší je, jak to všechno skloubit, aby se s každým dítětem nepracovalo pouze individuálně. Aby se některé činnosti dělaly společně, aby děti byly jako parta, která si třeba i vzájemně pomáhá. Aby to nebylo tak, že si učitel odvede dítě k individuální výuce, kde ho chvíli dře a pak zase přivede zpět mezi ostatní děti.

Jak dlouho trvá povinná školní docházka a co potom, když skončí?

Povinná docházka trvá deset let. Když to obdo-

bí končí, snažíme se to řešit s rodiči. Některé děti zůstávají ve stacionáři, kde jim rezervujeme místo, pokud nám dostačuje kapacita. Někteří rodiče dávají děti do jiných, třeba týdenních zařízení. Bohužel nemáme žádnou nástavbu, tedy tu takzvanou praktickou školu, obdobu školy střední. Ale ti, kteří zůstávají v našem stacionáři, mohou plynule přejít do jeho aktivit, kde jsou vlastně obdobné pracovní bloky, ještě více propojené s praxí.

Propojení střediska a školy je tedy výhodou.

Ano, je to veliká výhoda a výhoda je také to, že jsme malé zařízení. Je u nás takové rodinné prostředí, kde každý zná každého. Víme, co od kterého klienta můžeme chtít, jak je na tom. Tvoříme jednu skupinu a můžeme mnohé konat společně. Třeba školy v přírodě, tam žijeme jako jedna parta.

Co dalšího vedle výuky škola organizuje nebo nabízí?

Děti ze školy i stacionáře docházejí na hipoterapii, tedy jízdu na koních. Jednou týdně chodíme do tělocvičny nebo společně plavat. Pak jsou další aktivity, jako divadla, koncerty, výstavy, různá muzea. Také zveme hosty sem. Například nedávno jsme měli masopustní rej a pozvali jsme klienty z nedalekého podobného zařízení, aby se všichni navzájem poznali. ►

AKTUALITY

OSA opět partnerem Diakonie

Také pro rok 2013 byla podepsána partnerská smlouva mezi Diakonií ČCE a Ochranným svazem autorským (OSA). Udělením generální licence k veřejnému nekomerčnímu provozování hudebních děl OSA podpoří benefiční akce diakonických středisek a škol a umožní tak, že výtěžky z umělecké produkce půjdou v plné výši na pomoc diakonickým klientům. Děkujeme!

Volná místa v Betlémě

Domov Betlém v Kloboukách u Brna nabízí volná místa pro krátkodobé odlehčovací pobyty (respitní péče). Pobyt trvají zpravidla dva až tři týdny a jsou podporou jak pro klienty, tak pro rodiny, které se o ně během roku starají. Cílovou skupinu tvoří zpravidla dospělí lidé s tělesným postižením a senioři. Ubytování je na dvoulůžkovém pokoji. Volné termíny jsou v červnu, září, říjnu, listopadu, prosinci. Pro bližší informace kontaktujte Tomáše Vostřáka, vedoucího Domova Betlém (vostrak@betlem.org, tel. 519 420 656).

Second Help otevřel nový obchod v Klatovech

Na počátku února byla slavnostně otevřena další pobočka obchodu Second Help Diakonie Západ. Nově vzniklá prodejna na náměstí Míru v Klatovech bude nabízet nejen kvalitní oblečení z druhé ruky a outlet světových značek, ale především vytvoří pracovní příležitosti pro lidi se zdravotním postižením. Celý projekt je koncipován jako sociální firma, která nově v Klatovech vytvoří až dvanáct pracovních míst a nabídne vhodnou návaznou službu pro programy pracovní rehabilitace, které Diakonie Západ cílově skupině osob se zdravotním postižením poskytuje. Podobný obchod provozuje Diakonie a její dceřiná společnost Možnosti tu jsou na Americké třídě v Plzni.

ph

Co tě v práci nejvíc těší?

Když se něco podaří. Třeba, že se dítě naučí nějaký nový znak v komunikačním systému. Dokáže si třeba samo říct, že chce na záchod, a přestane nosit pleny. To je úžasné pro jeho důstojnost. Že si samo zajde na záchod, umyje si ruce... To, co člověk považuje u zdravých dětí za samozřejmost, může být tady velkým úspěchem a uhájením důstojnosti toho člověka. Je to obrovská pomoc pro rodiče, pro rodinu. Snažíme se naučit děti co největší soběstačnosti. Aby si ony samy mohly dojít na záchod, sundat si samy svetr, když je jim horko, vzít si samy jídlo, když mají hlad. Může se to zdát málo, ale myslím, že to s lidskou důstojností hodně souvisí. Učíme je, aby jen pasivně nečekaly, až je někdo upozorní, nebo až jim někdo pomůže a postará se o ně.

Máš nějaký recept, jak si odpočinout od psychického vypětí, které službu provází?

Jednak je příjemné, když si člověk z některých věcí, které nevyšly a nedaří se, dokáže udělat legraci. Jako ventilace je skvělá i výměna zkušeností s kolegyněmi, jak se nám daří či nedaří. Je to fajn právě i v tom, že všechny děti navzájem známe. Kolegyně třeba přijde: „Představ si, že mi Dáda dokázal říct, co je dnes za den!“ To jsou všechno věci, co člověka nabíjejí. A pak mám takové ty své osobní odpočinkové záležitosti – setkávání s přáteli, muzika, zpívání, chození po horách. Aneb ventilace psychická i tělesná.

Zmínila jsi důležitost komunikace s rodiči, jak funguje?

Myslím, že učitel musí věnovat hodně času rozhovorům s rodiči, protože rodič sám těžko může odezírat drobné pokroky, kterých dítě dosahuje. Nejsou totiž na první pohled zjevné. Je důležité, aby učitel rodičům referoval, co se s dětmi ve škole dělá, jak postupují a co by rodič měl po svém dítěti doma vyžadovat. Takže třeba říkám: chtějte po dítěti, aby před jídlem ukázalo gesto „jíst“, aby se vzájemně provázalo to, co se učí ve škole, a to, jaká je praxe v rodině v běžném životě. Abychom to po něm chtěli všichni. Tento komunikační systém je nejdůležitější. A samozřejmě je třeba také

informovat o všech aktivitách, které jsme dělali, o tom, co se ve škole děje. Protože rodič se nepodívá do sešitu a nevidí, že dneska byla z diktátu jednička.

Je něco, v čem se diakonická škola ve Strašnicích liší od jiných?

Tady na nás trochu dýchne křesťanské prostředí. Je to vidět ve vztazích mezi námi. Ve vztazích vedení k nám. V tom, že tady probíhají pravidelné bohoslužby s dětmi. Ne ve všech diakonických zařízeních to takto funguje. Dochází sem farář i lidé ze strašnického sboru. Křesťanský duch sem patří. Není to ta obyčejná anonymní škola, je v tom něco víc a je to znát.

A jak na to reagují rodiče?

Spousta rodičů ví, do čeho šli. Myslím, že nejsme křesťanské zařízení, kde pracovníci jsou všichni takoví ti hodní a milí svatouškové, co všechno rodičům odkývají. My jsme naopak někdy vůči rodičům za drsnáky. Právě proto, abychom děti osamostatnili. Proto říkáme „na tohle dbejte“ nebo „v tomhle ho nechte, ať si sám poradí“. Materské srdce se snaží opečovávat, my jsme někdy trošku drsnější. Naším úkolem je podporovat důstojnost člověka, která úzce souvisí s jeho maximální soběstačností.

Někdy se rodiče ptají i na to, o čem si s dětmi povídáme. Samozřejmě i ve výuce reagujeme na křesťanské svátky, třeba na velikonoce, vánoce. Vyprávíme příběh, sestavujeme divadlo, obrázky. Jedna maminka se mne tuhle ptala: „Nemodlíte se tu nějak moc? Náš David za každým slovem říká amen...“ David se prostě naučil nové slovo, které teď rád používá. A maminka se bát nemusí (smích).

Ptal se Pavel Hanych

Diakonie ČCE na území ČR provozuje 8 speciálních škol (případně mateřských škol a základních škol praktických).

Tyto školy vzdělávají děti se specifickými výukovými potřebami, jejichž základem je zpravidla těžší forma mentálního či kombinovaného postižení nebo autismu.

Speciální školy najdete v Čáslavi, Merklíně, Ostravě,

Praze (3x), Soběslavi a Vrchlabí. Další informace

a kontakty najdete na www.diakonie.cz.

AKTUÁLNÍ PŘÍBĚH

Diakonie pomáhá etiopským ženám

Jak se díky sbírce změnila jejich situace?

Paní Woode Asharge (31 let) je v programu Diakonie ČCE na podporu etiopských žen a sirotek už druhý rok. Její životní příběh jsme čtenářům představili v loňském *Českém bratru* číslo 4. Připomeňme, že před dvěma lety byla v těžké situaci, která je pro stovky etiopských žen realitou: těžce nemocný manžel (AIDS) rodinu opustil a zanechal svou HIV pozitivní ženu se třemi dětmi bez prostředků. Paní Woode si z prostředků sbírky Diakonie ČCE pořídila ledničku a provozuje malý lokální bar, kde nabízí chlazené nápoje.

A co je nového? Od letošního roku má na prodej nápojů licenci a platí z něho daně. Minulý rok prodala jednu přepravku nápojů denně, nyní jich prodá až devět a plánuje si z uspořené peněz koupit další ledničku. Zařídila si i předzahrádku, kde se zákazníci mohou posadit. A změnila se i situace v rodině, manžel se rozhodl vrátit. Ona původně nechtěla, ale pak souhlasila s tím, že u nich může občas zůstat a vídat tak děti. Jeho zdravotní stav se částečně zlepšil a nyní pracuje jako asistent na

univerzitě. Jeho příjem ale nestačí na to, aby se podílel na nákladech rodiny. Ty musí i nadále zajistit jeho žena.

Paní Woode je jedna z nejúspěšnějších žen programu. Byla vyznamenána bankou jako úspěšná podnikatelka. Nejstarší syn má velice dobré výsledky ve škole, bude studovat na univerzitě a chtěl by být lékařem. Jako jediný z dětí je však HIV pozitivní.

Diakonie ČCE pomáhá „postavit se na vlastní nohy“ ženám v Etiopii od roku 2008 – z prostředků každoroční postní sbírky podpořila již více než 130 žen. Projekt umožňuje nejchudším ženám založit si drobné hospodaření, které jim a jejich dětem zajistí obživu a nezávislost.

Letošní postní sbírka na pomoc sirotkům v Etiopii, vyhlášená Střediskem humanitární a rozvojové pomoci Diakonie ČCE, trvá od 13. února do 29. března 2013. Svůj příspěvek můžete posílat na sbírkový účet 9371 9371/ 0300. Přečtěte si příběhy žen, prohlédněte fotografie, podívejte se na film z návštěvy etiopských rodin na www.hrp.diakonie.cz.

ph

Pán Ježíš Kristus vstal z mrtvých

„**T**ematika velikonočních písní nezevšední,“ říká Jiří Pavlica k písni, kterou objevil ve sbírce Františka Bartoše a Leoše Janáčka (1899/1901) *Národní písně moravské vnově nasbírané*. Tuto píseň pak zpracoval pro skupinu Hradišťtan a je nahrána na CD *Live – Co se nevešlo*. Na první poslech zní jako východoslovanský liturgický zpěv, ale také jako vícehlasý lidový zpěv z Moravy. Forma a struktura textu však mají znaky starých církevních písní (srov. EZ 343). Z toho lze usuzovat, že se jedná o zlidovělou kostelní píseň, kterou sběratelé objevili v okolí Vsetína. Ve sběratelské sbírce se píseň objevuje v menzurální notaci, ta však neodpovídá jejímu volnému charakteru. Proto jsme se rozhodli pro nový zápis do moderní notace chorální, která možná působí neobvykle, ale zato je čitelnější, umožňuje větší přednesovou svobodu dle přirozeného deklamačního principu. Takovýto volný zpěv, postavený na tomto principu, není automatický či stereotypní, ale naopak dynamický a vyžaduje mimořádné vnitřní soustředění a vnímání, pěveckou aktivitu a zapojení všech smyslů. Důležité je, aby „noty oživovaly text“ (Luther), aby jeho výpověď vyzněla.

Vícehlasá píseň bez doprovodu

Rozmanitost s cílem celistvosti – takto by se mohl charakterizovat plánovaný profil nového církevního zpěvníku. Ten snad bude zajímavým a bohatým produktem s širší pluralitou žánrů. Nabídne větší rozmanitost písní a bohoslužebných zpěvů, ale také „nekostelní“ duchovní paraliturgické zpěvy a písně pro osobní zbožnost v každodenním životě. Zpěvník má sloužit jak společnému užívání, tak i specifickým setkáváním a měl by přijít stejně tak vhod v situacích, kdy je člověk sám. Novinkou bude také jistý počet vícehlasých písní a zpěvů v jednoduchém zpracování. Ně-

teré písně budou opatřeny čtyřhlasou vokální sazbou, ta však nebude normou. Objeví se také trojhlasé homofonní písně, vhodné pro spontánní uskupení zpěvavých lidí, pro různé typy sborů (mužské, ženské, smíšené, vícegenerační). Naše velikonoční píseň v Pavlicově úpravě vyzní komorně, když ji zpívají tři lidé. Při zpěvu většího smíšeného sboru vyzní jako působivý šestihlas. Obě varianty jsou svým způsobem krásné. Jelikož jde o čistou vokální formu, žádný instrumentální doprovod, včetně kytarových značek, zde není potřebný.

Hradišťtan

Nový způsob výrazového zpívání

Je úžasné, že se v poslední době v některých pěveckých sborech průběžně pěstuje nebo pěstovat začíná vícehlasý zpěv. To také dokazuje vysoký počet zájemců o sbormistrovské kurzy v Sola gratia. Nový zpěvník má právě do určité míry umožnit a podporovat, aby vícehlasá píseň zazní-

Pán Ježíš Kristus vstal z mrtvých

Převod: "od Vsetína"
Sbírání: Fr. Bartoň - L. Janáček
Zpracování: Jiří Pavlica

Sólo: *Příchni:*

1. Pán Je - žiš Kris - tus vstal z mrt - vých, a - le - lu - ja, k po - tě - še - ní li - di hříš - ných,
2. Ku hro - bu tří Ma - ri - e šly, a - le - lu - ja, dra - hé mas - tí s se - bou ne - sly,

1. a - le - lu - ja, jenž jest smrt těž - kou pod - stou - pil, a - le - lu - ja,
2. a - le - lu - ja, hle - da - jíc Pá - na Je - ži - še, a - le - lu - ja,
3. V tu slav - nost ve - li - ko - noč - ní, a - le - lu - ja,

1. a - by nás hříš - né vy - kou - pil, a - le - lu - ja, a - le - lu - ja,
2. hle - da - jíc ne - bes - ké ří - še, a - le - lu - ja, a - le - lu - ja,
3. po - chvá - len buď Pán Bůh moc - ný, a - le - lu - ja, a - le - lu - ja.

vala při bohoslužbách z kůru i z kostelních lavic, ale také v domácím prostředí. Je velmi žádoucí, aby se právě zpěvník – alespoň u některých písní – stal podnětem pro obnovu vícehlasu, aby při bohoslužbách vícehlas zazníval častěji. Vícehlas zpěvy ve zpěvníku by měly být pro dnešní zpěváky lákavé jak tématem, tak i zpracováním. Měly by být zpívatelné v malém obsazení a přinášet radost jak účinkujícím, tak posluchačům. O vícehlasé písně, které se v naší církvi pěstovaly před půl stoletím, možná už ve střední a mladší generaci takový zájem není. To může být jeden z důvodů, proč u mladší generace zájem o sborový zpěv poklesl. Možná i zde to chce nějakou změnu. Dnešní sboristé možná touží po něčem jiném, a to nemusí být za každou cenu „moderní“. Mnohdy se stane, že má-li starší píseň zajímavé originální zpracování, může být dnes účinnější také proto, že má nadčasovou hodnotu, která nevyprchala a kterou stojí za to znovu objevovat a nově interpretovat.

Poznání, pohlazení, poselství

Duchovní hudba je důležitá také proto, že díky ní mnozí lidé prožijí první zkušenosti transcende. Při poslechu nebo zpěvu naší písně má vnímavý člověk někdy dojem, že do jeho přítomnosti vstupují jiné časové dimenze. Přítomnost je prožita jinak. Kromě toho, že se zpřítomňuje odkaz velikonočního poselství, jak bylo v minu-

losti zapsáno do evangelia, tak „mezi řádky“ místy probleskuje zaslíbení, které souvisí s časem budoucím, s Boží věčností. Ta píseň je úžasná jednoduchost a zároveň hluboké tajemství! Skoro by se chtělo říci s básníkem Janem Skácelem: „je to prosté jako zázrak, jako věčnost ve chvíli“. To se děje také proto, že se jedná o píseň, která souzní s krajem, s jeho minulostí, a díky svému specifickému výrazu rezonuje s duší lidí, kteří ji rádi zpívají. Za takové obohacení jsme vděční. Kež by píseň Hradišťanu přinášela nejen v letošním velikonočním čase ona „tři P“, jichž se hudba Jiřího Pavlice snaží docílit: poznání, pohlazení, poselství.

Ladislav Moravetz

OZNÁMENÍ

Sebeobrana a kontaktní sporty

Pro plánovaný celocírkevní sportovní kurz orientovaný na kontaktní sporty a sebeobranu hledáme ty z vás, kteří máte dlouhodobější zkušenosti s bojovým uměním či sebeobranou a máte chuť se podílet na organizaci a vedení tohoto kurzu. Zkušenosti s vedením lidí či výukou jsou samozřejmě výhodou. Máte-li zájem, zašlete krátké info o vás a vašich zkušenostech na: cerna@e-cirkev.cz

Klára Černá

BIBLICKÝ ZVĚŘINEC

Kohout**Řekni: je mi to líto.**

Anežka se vrací ze školy. Většinou chodívá s Janou, ale dneska se zdržela, Jana šla už dřív. Pomalu jde parkem. Co se tam děje? Shluk dětí, křik, smích. Anežka ty děti zná, některé jsou od nich ze školy. Co tam s nimi dělá Jana? Vždyť se s nimi přece nekamarádí! Děti jí zrovna vyrazily z ruky zmrzlinu a teď jí sebraly tašku a házejí si s ní. Jana začíná brečet.

Anežce je Jany líto. Chtěla by jí pomoci. Jenže má strach. Co když jí taky něco udělají?

A tak jde dál, dělá, že nic nevidí.

Doma už to nevydrží a rozbřečí se.

Co se stalo, ptá se maminka?

Anežka jí sedí na klíně, smutně ze sebe souká, jak to bylo...

Je to kohoutí smutek, říká maminka.

Proč kohoutí?

Když Pána Ježíše tenkrát v noci o velikonočních soudili, byl tam nedaleko Petr. Měl Ježíše rád a chtěl tam být s ním. Jenže se bál. Dokonce jen se přiznat, že Ježíše zná, se bál. Ne, to si mě s někým pletete; ne, to je někdo úplně cizí, odpovídal, když měl někdo pocit, že ho vídal s Ježíšem.

A pak se ozval ten kohout. Zakokrhal. Připomněl. Přinesl pláč.

Anežko, tobě se ten kohout ozval taky.

Mně? Kohout?

Kohout ráno lidi budí ze spaní. Nespěte, něco dělejte.

Tobě se taky asi ozval, když ti bylo Jany líto.

To je dobře, Anežko, že pláčeš. To je dobré být smutná, když něco bylo špatně.

Zítří Janě řekni, jak ti to bylo líto.

A cestou se podívej na věž kostela.

Proč?

Je tam kohout. Má lidem připomínat, aby nezaspali.

Kohout v Bibli

Kohout oznamuje brzké ráno. Autor Markova evangelia vyzývá k bdělosti, neboť nevíme, kdy přijde pán domu. Může nás vzbudit ze spánku právě za kuropení (Mk 13,35). Petra hlas kohouta vylekal a upomenul, když v noci zradil Ježíš.

Výzvou k bdělosti je symbol kohouta na věžích některých kostelů.

Doporučujeme:

Patricia St. John. Poklady pod sněhem. Praha: Samuel,

2009. 208 s. ISBN 978-80-86849-59-1

Napíná kniha pro děti o vině a odpuštění.

Lenka Ridzoňová, kresba Tomáše Tichého

Duchovní revoluce v srdci Evropy

Pitterovo poslední svědectví o tzv. české otázce

Ubírá-li se člověk na pražském Hlavním nádraží z haly k vlakům, může nad sebou spatřit mohutnou klenbu původní secesní dvorany, z jejichž ztmavých stěn padá omítka. Pohled to je roztodivný, neuvěřitelný – jako by se nad ním otevřel průhled do jiného světa, který kdysi byl, ale pomínil. Podobně je to s naším vztahem k první republice – historik Pavel Kosatík říká, že její „myšlenková suverenita“, znásilněná v roce 1938, už nebyla obnovena, ba dokonce si ji už „vůbec neumíme představit“.

Přemysl Pitter (1895–1976) je posledním autentickým svědkem tzv. české otázky, intelektuální výlohy předválečného Československa. Vytrhává ji ze zapomnění, zvěstuje něco, čemu dnes sotva někdo uvěří. Tzv. česká otázka předkládá Čechům myšlenku, že jejich národní existence není trpně odsouzena například k „odvěkému zápasu“ s Němci či Evropskou unií, ale má vyšší smysl a cíl, který realitu aktivně a pozitivně přetváří na způsob jejího „vnitřního světla“. Je to civilní teologie, kterou naznačil Hugo Schauer a v roce 1895 artikuloval Masaryk v knize, která jí dala jméno. Jejimi erby jsou pravda a spravedlnost. V žádném jiném národě se o těchto pojmech v tak dynamickém smyslu nehovoří.

Načrtnutá epistemologie nepřežila období 1938–1945, kdy se veřejný prostor pod hrozbou násilí vyprázdnil a s tím utichla i diskuse o „posledních“ (chcete-li „předposledních“) věcech. Komunisté na sebe navlékli střepey, které po ní zbyly, jako fasádu, aby za ni skryli svou svévoli. Pitter nicméně ještě na jaře roku 1968, kdy začíná psát svou *Duchovní revoluci v srdci Evropy*, věří, že dějiny českého národa lze přehlížet jako jedno zorné pole, jež provází a soudí vyšší moc. V komunistickém režimu spatřuje moment největšího pokoření národa a odůvodňuje jej nepochopením a zradou úkolu, který Bůh Čechům uložil (mj. násilím na sudetských Němcích).

V přicházejícím Pražském jaru rozpoznává průlom pravdy, který – jak konstatuje – vyšel z řad věrných straníků, což je pro mnohé křes-

ťany, kteří tak dlouho mlčeli ke lži a nenávisti, zahanbující (s. 109). Češi se podle Pittera mohou obrodit jen z „vlastní opravdovosti“ a znovu vítězit, ovšem nikoliv mocí fyzickou (např. objemem exportu), ale „převahou ducha“. Onu „opravdovost“ mohou najít v odkazu svých velkých předků a právě jim je věnována tato kniha.

Sestává ze čtivých a sevřených medialonků věnovaných knížeti Václavovi, Janu Milíčovi z Kroměříže, Janu Husovi, Jeronýmu Pražskému, Petru Chelčickému, bratru Řehořovi, Janu Amosu Komenskému a Tomáši Garriguu Masarykovi. Milíče si Pitter cení obzvláště, přičemž v něm vidí „otce české reformace“. V doslovu nadepsaném příznačně „Pravda vítězí“ se Pitter

hlásí k přesvědčení, že Bůh k nám skrze dějiny našeho národa promlouvá i nadále, a zakončuje jej „Modlitbou za Československo“ Karla Čapka. Jeho útlá kniha se v první řadě obrací k Čechům jako svědectví o jejich „celistvých“ dějinách, nicméně má i širší význam. Její ►

německé vydání (1968) posloužilo Němcům i Švýcarům jako klíč k porozumění Pražskému jaru a v tomto významu – jako plaidoyer za českou „vysokou“ intelektuální kulturu – dalo vzpomenout na text Franze Werfela Co daly české země Evropě, psaný v Paříži roku 1938. České vydání z roku 1974 pak významně ovlivnilo český exil, který Pitter svou osobností spojoval.

A jak to je s tzv. českou otázkou, o níž Pitter tak zaujatě svědčí, dnes? Leckdo je z dějin unaven. Pitterovská imaginace se zdá, ne-li nemožná, pak zbytečná. Tu otázku položenou kdysi dávno slyšíme již jen slabě a z velké dálky. A přesto tu stále je, potměšile visí ve

vzduchu a charakterizuje naši dobu. Projevuje se v dějinách lidstva a národa Bůh? A pokud ano, jakým způsobem?

Tzv. česká otázka se rozpadla na tisíc kousků. A přece stále existuje možnost, že se někdy v budoucnu zvedne vítr a tyto zlomky scelí do mohutného otazníku, který zastíní náš národní obzor a donutí nás hledat (a najít) odpověď. Pitter o tom ani na okamžik nepochybuje.

Jan Jüptner

Pitter, Přemysl. Duchovní revoluce v srdci Evropy. Praha:

Kalich, 2011. Doslov ke třetímu vydání

napsal Jiří Beneš. s. 112.

ČTENÁŘI PÍŠÍ

Moje církev a ekumenická kaplička

V prvním čísle *Českého bratra* jsme si přečetli rozhovor s Hanou Hlaváčkovou o splnění jejího snu mít na své zahradě kapličku. Na tom není nic neobvyklého. Lidé si v dnešní době rádi pořizují různé zvláštnosti, aby měli něco, co druhý nemá, a navíc mít na své zahradě zasvěcenou kapličku, to už něco znamená. Jsem kurátorem sboru ČCE v Rovečném. Nemohu přijmout, že tato ministavba má něco společného s ekumenou. Tuto iniciativu nevyvolal zdejší evangelický sbor, ani katolická farnost v Rovečném, ale soukromá osoba.

Když jsme byli bratrem farářem na staršovstvu informováni o přání paní Hlaváčkové uskutečnit její myšlenku s účastí našeho faráře, neprojevili jsme jednoznačný souhlas se na této akci podílet.

Sbor jako takový nebyl při tomto zasvěcení přítomen, proto si myslím, že tuto akci nelze považovat za ekumenickou, ale za soukromou záležitost.

Adolf Petr, kurátor sboru v Rovečném

UPOUTÁVKA

Polemika o kalich

Mezi teologií a politikou 1414–1431

Vyzrálá disertační práce mladého husitologa se komplexně zabývá jedním z nejpohnutějších odborných střetů českých duchovních dějin pozdního středověku: učenou polemikou o laickém přijímání eucharistie pod způsobou chleba i vína, jak ji vedli stoupeneci římské církve a husitští mistři v letech 1414–1431. Na husitské straně poprvé přehledně popisuje tři hlavní pilíře teologie kalicha Jakoubka ze Stříbra, na straně katolické sleduje pozadí a dopad dekretu kostnického koncilu proti ka-

lichu z června 1415. Snahou utrakvistů tento dekret zvrátit pomocí svobodného veřejného slyšení se zabývá druhá část práce a usiluje tak zároveň načrtnout základní ideové, literární a politické předpoklady „nevšedního turnaje víry“ na sklonku středověku – disputace o prvním z pražských artikulů na basilejském koncilu roku 1433.

COUFAL, Dušan. *Polemika o kalich*. Praha: Kalich 2013. 328 s. doporuč. cena 300 Kč, v Kalichu do 14,3 210 Kč.

ISBN 978-80-7017-185-1

OZNÁMENÍ

O životě na polární stanici

Ekologická sekce České křesťanské akademie zve na besedu s Jaroslavem Pavlíčkem o jeho pobytu na polární stanici na ostrově Nelson a přežívání v drsných podmínkách. Beseda se bude konat v úterý 12. března 2013 od 17:30 hodin v přízemí kláštera Emauzy (Praha 2, Vyšehradská 49). **JNe**

Pronájem bytu

FS ČCE v Kralovicích pronajme byt na faře 3+1 od 8. 6. 2013. Velká zahrada, příjemné společenství, vhodné pro rodinu s dětmi, 24 km do Rakovníka a 36 km do Plzně. Tel 373 396 390, 737 333 647.

Klášteř nad Dědinou hledá faráře, farářku

Na plný úvazek, nástup možný od 1. 9. 2013. Bližší informace u kurátora sboru Daniela Havlíčka, telefon 739 364 028.

Strmilov hledá kazatele

Farní sbor ČCE ve Strmilově (uvolněný od 1. 10. 2012) hledá kazatele či kazatelku na 0,5 úvazku. Fara s novou střechou a vyměněnými okny a rozlehlou zahradou. Příjemné klidné prostředí v jižních Čechách na Jindřichohradecku, školy, lékaři, obchody

v obci. Kontakt: kurátor mobil 720 460 138 nebo místokurátorka 721 954 404.

Farní sbor ČCE v Nikolčicích nabízí do pronájmu faru

Samostatně stojící dům 4+1 s velkou zahradou. Vhodné pro rodinu s dětmi (není podmínkou), která preferuje klidné prostředí venkova. Velmi dobrá dostupnost lékařů, škol i úřadů v nedalekých Hustopečích u Brna. Kontakt: kurátor J. Solníčka, 720 229 419.

„Naše úča docela ujde“

Když chodil můj muž do pětitřídky na pražské Bílé Hoře, byl jeho učitelem Pavel Jurkovič, hudební pedagog a skladatel. Bez debaty osobnost, autorita do té míry přirozená, že si v jeho hodinách nedovolili zlobit ani ti největší grázlové. Asi jim to bylo nějak hloupé. Možná i oni dokázali rozpoznat, že před nimi stojí někdo, kdo představuje něco moc důležitého. Za rodiči mého muže přišel učitel až domů, aby jim doporučil dát syna do „hudebky“. Staral se, zajímal se. Dovedl děti zaujmout a (jak se dnes říká) „motivovat“, to je jádro věci. Právě na nedostatku skutečných osobností totiž dnes základní školství poněkud kolabuje. A netýká se to asi jen učitelů, ale i rodičů a jiných vzorů, ministrů školství, osobností veřejného života, nakonec snad i dětí samých.

Naši společnosti se evidentně nedostává takzvaných elit. To se snad i všeobecně připouští, vždyť je to vidět! Po emigračních vlnách ve dvacátém století a poté, co „zmizela“ většina našich Němců a Židů, vystupuje česká plebejskost ještě více na povrch. Příklad s volbou nového prezidenta je ilustrativní: „prezidentské volby dopadly,“ napsal někdo trefně. Také v nich se přirozeně jednalo o autoritu – mravní proti opačné. V jistém smyslu elitního kandidáta jsme zahnali, cizáky tady nechceme. Jsme zkrátka a všeobecně ve „stavu nouze“.

Dějepis: „Znáš jméno nějakého významného Slovana, Pepíčku?“
„Ano, prosím. Slovan Liberec, Slovan Bratislava...“

Zeměpis: „Co je to tam za šum v posledních lavicích?!“ zlobí se učitelka.

Ze zadu se ozve: „To si Kamil otevřel atlas na stránce s Niagarskými vodopády!“

Jedna věc je ale jistá: nemůže to být tak, že máme holt špatnou vládu, nahoře samá špinavost, a zbytek národa je prodchnut dobrem a spravedlností. To, co je vidět, je zrcadlem, tak se do něho koukněme – jen odráží většinu! Pořád vymýšlíme, jak na děti působit, jak co ve škole změnit, aby žáky „bavila“, tvoříme „projekty zdravé výuky“(!), jedna „koncepce“ střídá druhou, ale k jakým vzorům to budou při té zdravé výchově žáci vzhlížet?

Ne, není to jistě černočerné! Jenže se mi zdá, že těch na tom zkyslém pólu je nějak moc. Kde tedy ty lidi, tu elitu brát? Učitelská osobnost, autorita v dobrém slova smyslu, musí zastávat, ztělesňovat hodnoty, na nichž se dokonce asi většina shodne. Je-li jimi ale skutečně zaujatá, musí to být vidět! Jak moc nám na věci záleží, děti rozpoznají dobře, ta posedlá zaujatost zaujme i je. Zpozorní. Rozeznají dobře, když neučíme kvůli sobě, ale kvůli nim, což je zásadní rozdíl! Možná je to jeden z momentů, v nichž děti získáme, nebo ztratíme.

Oč tedy nakonec jde? Budeme-li jasnými, „banálními“ hodnotami (jako je pravda a láska) posedlí, je už tak trochu jedno, mluvíme-li o svém postoji k novému prezidentu nebo o lichokopytnících. Osobnost bez zaujetí je protimluv. Tak se uvidí.

Jana Plíšková

Fyzika: „Kde máš prověřkový sešit?“ ptá se učitel.

„Když jsem dostal tu jedničku, dal jsem ho kolovat po příbuzných... a už se mi nevrátil!“

Dějepis: „Jak tě mohlo napadnout, že po sobě lidé ve středověku stříleli mor?!“

„No, kosila je přeci morová rána...“

Jan Palach

Pochodeň č. 1 III

text: www.janpalach.cz
kreslí Kristian Malina

Dne 19. ledna 1969 v 15.30 hod. konstatovali lékaři smrt Jana Palacha.

Večer bylo jeho tělo převezeno do budovy Soudního lékařství, kde se podaliko sochaři Oľbramu Zoubkovi sejmout posmrtnou masku.

Již večer 16. ledna 1969 vyšel rozhlán zprávu o sebrupášení studenta Filozofické fakulty J. P. Následovaly stovky zpráv, reportáží a komentářů k Palachovu činu jak v domácích, tak zahraničních médiích. Veřejnost byla jeho radikálním protestem šokována a ořesena.

MISTR JAN

PETR KOPTA

Zvoni hrana zvoni hrana

Hrana hran z ran rozehrané

Stráanou žertem bratra Jana

Mistra Jana bez hranice

Chápece Jana bez hranic

Jehož tělo nechraníc

Kromě duše zhoła nic

Vzpíálo jako létavice

Rozmyslné vjznamené

Komu zvoni hrana: Mně

Dne 20. ledna 1969, den po smrti Jana Palacha, proběh Prahou pietní průvod, kterého se zúčastnilo několik desítek tisíc lidí. Na každé před Národním muzeem byla zase vystavena posmrtná maska Jana Palacha. Již v lednu 1969 reagovali na Palachův čin také básníci. V básních, které vycházely v novinách a časopisech, působivě zachytili tehdejší atmosféru.

Pátek s Palachovými ostatky byla již od pátku 24. ledna 1969 vystavena v Karlově, kam se přilý se zemělým studentem rozloučit desíttisícové řád. Lidé čekali téměř osm hodin, aby se mohli poklonit památce Jana Palacha.

Jeden z nejdůležitějších ohlasů veřejnosti na čin Jana Palacha představovala pouliční shromáždění. V řadě měst se uskutečnily poklidné pietní průvody, kterých se účastnilo až několik desítek tisíc osob. Podle zprávy Veřejné bezpečnosti vyvolávali různá hesla, například „Žuďte ceruzku! Zakažte Zprávy! Rusové domů!“.

Vedení státu a komunistické strany se v druhé polovině ledna 1969 především snažilo uklidnit rozčtřenou situaci a udržet lokovanou společnost pod kontrolou. Politici síce většinou vyjadřovali lítost nad činem Jana Palacha, současně ale odmítali formu jeho protestu. 19. ledna 1969 byla vyhlášena pohotovost bezpečnostních složek, největší od srpnové okupace.

Palachův čin odsoudili pouze dogmatici z okruhu liberální organizace KSC, kteří hovořili o údajném zneuctění Jana Palacha. Poslanec Vilém Nový, který veřejně vystavil teorii „studéním ohně“, Palach měl být údajně přinevčolen, že bude polití lánkou, která síce hoří, ale přitom nepálí. Akce se však nepovedla a Palach se popálil. Odpovědnost podle Nového nastl „pravilcoví“ spisovatelé a publicisté.

Následně přidal jména viníků, kteří měli Jana Palacha přemluvit, aby čin provedl: spisovatelé Vladimír Škutina a Pavel Kohout, studentský představitel Lubomír Holecěk, sportovec ěmil Zátopek a šachista Luděk Pachman. Nového výrokly vedly zmíněnou pírci v březnu 1969 k tomu, že na něho podala žalobu na ochranu osobnosti. Stejný krok učinila také Libuše Palachová. STB krátce poté zasáhla proti autorům a signatářům petice odsuzující srpnovou okupaci a následně politické ústupy. Hlavní postavou petice byl Luděk Pachman, spolu s ním byli také zabeení historik Jan Tesal a sociolog Rudolf Batták. Pachman byl k soudnímu sporu s Vilémem Novým přivezen z vazby s pouty na rukou. Postupně byli vyslechnuti svědky. Žalobci získali jasný důkaz o nactlakáhačném výrocích Viléma Nového, ale soudní pří nevyhráli. Naopak, soudkyně vynesla 30. července 1970 rozsudek, kterým jasně ukázala, že justice se opět stala pouhou sukkou moci. Žalobu zamítla a žalobce pak označila za neplébele socialismu.

NAŠE REFORMACE

CÍRKEVNÍ VÝROČÍ 2013 - 2018

NEBRÁDŮ LÉTA NÁM NABÍJEJE ERICI KUBERA,
KTERÁ SPOLO KOUVĚJE.

- 2013 1150. VÝROČÍ PŘÍCHODU CYRILA A METODĚJE
A 400. VÝROČÍ BIBLIE KRALICKÉ
- 2014 600. VÝROČÍ PRVNÍHO VYHLAŠOVÁNÍ VOJTY VEČERNÍ
DANĚ POKOJNÉ
- 2015 600. VÝROČÍ UPALĚNÍ MISTRA JANA HUSA
- 2016 600. VÝROČÍ UPALĚNÍ MISTRA JERONÝMA PRAŽSKÉHO
- 2017 500. VÝROČÍ VYSTOUPĚNÍ MARTINA LUTHERA
- 2018 100. VÝROČÍ VZNIKU
ČESKOBRATRSKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ

SLAVÍME PŘEDVŠÍM PROTO, ŽE SI CÍRCEME
PŘIPOMÍNÁME VÝROČÍ SVĚ DAVNĚ
I NEJŠÍ MAMUŠKY

Vzpomínáme na události, které stojí
za to nejen slavit, ale i připomenout
společností, která se od historie
vzdaluje a svou současnou vnitřní
ortodoxní.

Připomínáme výročí, která jsou
vděčným ohlednutím za nasazením
a vírou těch, kdo jednali tak, jak
považovali za správné pro boží dílo
v tomto světě.

WWW.NASE-REFORMACE.CZ

Evangelický měsíčník

ČESKÝ BRATR

vydává Českobratrská církev evangelická

Chystáme:

V cyklu Profesionální svět
Policista, kriminalista

REDAKČNÍ RADA

šéfredaktorka: Daniela Ženatá
redaktorka: Gabriela Fraňková Malinová
členové: Adam Balcar, Romana Čunderlíková,
Šárka Grauová, Pavel Hanych, Jiří Hoblík,
Jan Kirschner, Tomáš Pavelka,
Jana Plíšková, Lenka Ridzoňová

NA OBÁLCE

Bratrská škola v Praze 7
jedna z šesti škol Evangelické akademie,
jejímž zřizovatelem je ČCE

REDAKČNÍ UZÁVĚRKA

Redakční uzávěrka dubnového čísla
je 17. 3. 2013. Vyhraujeme si právo
nevyžádané příspěvky krátiť.

DISTRIBUCE PRO ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ

elektronicky: Diakonie ČCE,
Klimentská 18, 110 05 Praha 1,
tel.: 222 316 306,
e-mail: szp@diakoniecce.cz

TISKNE

OPUS v.d.i.
Janáčkovovo náměstí 1075/27
150 00 Praha 5
(ev. č. MK ČR E810), vychází 12x ročně,
jednotlivá čísla 25 Kč, předplatné 290 Kč,
do zahraničí 790 Kč.

Informace o předplatném
podá, objednávky rozšiřuje
(i do zahraničí) redakce

ADRESA REDAKCE A ADMINISTRACE

Jungmannova 9, p. p. 466,
111 21 Praha 1,
tel.: 224 999 236,
e-mail: ceskybratr@e-cirkev.cz,
www.e-cirkev.cz, sekce Publikace,
časopis Český bratr

www.ceskybratr.cz

ISSN 1211-6793